کۆمۆنیزم وناسیۆنالیزم لە کوردستان … حەمید تەقوایی

باسێک سەبارەت بە هێزە ناسیۆنالیستی-ئاینیەکان لەناوچەکە و پێگەی کۆمەڵە

ئەم نوسینە لەسەر بنەمای سیمینارێکە کەلە ژێر هەمان ناونیشاندا لە ئەنجومەنی مارکس-ی کەنەدا تۆمارکراوەتەوە.
حەمید تەقوایی
لیدەری حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئێران
وەرگێڕانی:کاوە عومەر

بابەتی ئەم سیمینارە پیگەی کۆمۆنیزم وناسیۆنالیزمە لەکوردستان.هۆکاری دەست بردن بۆ ئەم بابەتە ئەو قسەوباسانەیە کەلەم دوایانەدا بەهۆی کۆبونەوەی هاوبەشی کۆمەڵەو ژمارەیەک لە هیزو حیزبە ناسیۆنالیست وئیسلامیەکاندا بوبویە جێی باس.
ئێمە،کۆمیتەی کوردستانی حیزب،لەگەڵ کۆمەڵە وەکو ڕیکخراوی کوردستانی حیزبی کۆمۆنیستی ئێران و کۆمیتەی کوردستانی حیزبی حیکمەتیست و گروپێک بەناوی ڕەوەندی سۆسیالیستی کۆبونەوەی هاوبەشمان هەبوو،بەیانامەی هاوبەشمان بڵاوکردبویەوە وسیمیناریشمان هەبوو.لە ڕوانگەی ئێمەوە دانیشتنی هاوبەشی کۆمەڵە لەگەڵ هێزە ناسیۆنالیستی- ئیسلامیەکاندا لەگەڵ هەلسوڕانی هاوبەشی ئێمەدا ناکۆک بوو وە ئەوەشمان بەئاشکرا ڕاگەیاند وە بەدوایدا باسگەلێک دروست بوو.

ئامانجی ئەم سیمینارە چونە ناوئەم باسانەو گرفتی هاوشێوەی بەردەوامی هاوکاری ئێمە وە یان پەیوەندی دوو دانیشتن وئاکامەکانی لە پەیوەندی نێوان ئێمەو کۆمەڵەو هیتر نیە.ئامانجی من ئەوەیە بەشێوەیەک لێکۆڵینەوە بکەم لە ئاستێکی قوڵتر و هەمەلایەنتری پێگەی کۆمۆنیزم وناسیۆنالیزم لەکوردستان وناوچەکەدا.
بەبۆچونی من هەلومەرج و بەڵگە سیاسی و بناغەیی ترەکانی ئەوباسانەی کەلەبارەی پەیوەندی کۆمەڵە لەگەڵ هێزە ڕاست وچەپەکاندا باسکراوە ئەگەڕێتەوە بۆ پێگەی نوێی ناسیۆنالیزمی کورد و کۆمۆنیزم لە کوردستان وناوچەکەدا.لەگەڵ لێکۆڵینەوەو ڕۆشنکردنەوەی ئەم بابەتە وەڵام بەزۆرێک لەو پرسیارانەی سەبارەت بە هەڵوێستگیری کۆمەڵە وئەوباسانەی کەلەم بارەیەوە کراون

ئەدرێتەوە.

پێگەی تازەی ناسیۆنالیزم وکۆمۆنیزم لەکوردستان

بەرلەهەر شتێک کاتێک باس لە پێگەی ناسیۆنالیزم وکۆمۆنیزم دەکەین لە کوردستان ئەبێت سەرنجمان لای ئەوە بێت کە هەردوکیان، تایبەتمەندی وپێگەی نوێی خۆیان دۆزیوەتەوە.
ناسیۆنالیزمی کورد ئیتر ئەو خەت وبیرکردنەوە باوە نیە کە لە ڕێگەی ئەحزابی وەکو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران وپارتی دیموکراتی کوردستانی عێراق(پارتی) ویەکێتی نیشتیمانی کوردستان پێش بەدەسەڵات گەیشتنیان و پارتی کریکارانی کوردستان لەتورکیا (پ ک ک)ەدا پێش ئاپۆیزم نوێنەرایەتی دەکرا. ئەم هیزانە سیمایەکیان لە ناسیۆنالیزم نیشان ئەدا کە ئەمڕۆ جیگای بنەڕەتی ناسیۆنالیزمی کورد نیەوە هەتا زۆرێک لەهەمان ئەو حیزبە باوانە سیمایەکی تریان لەخۆگرتوە. ناسیۆنالیزمی کورد لە چەند ڕوەوە گۆڕانی بەسەرداهاتوەو بوەتە وتووێژو دیاردەیەک وبزوتنەوەیەکی گۆڕاوە بە تیئۆری و ئەحزاب وسیاسەتگەلێکی بەتەواوەتی تازەو جیاواز لە ڕابردو.
هەر بەم ڕیزبەندیە کاتێک باس لە کۆمۆنیزم و بەتایبەتی لەڕو بەڕو بونەی لەگەڵ ناسیۆنالیزمی کورددا دەکەین مەبەستمان کۆمۆنیستی ئەمڕۆیە نەک کۆمۆنیزمی باو وناسراو کە بە"مافی میللەتان لە دیاری کردنی چارەنوسیخۆیاندا"ڕازی بوون وپەیوەندی خۆیان لەگەڵ'میللەتانی ژێرستەم"دا لەسەر ئەم بنەمایە ڕیکدەخست.سەردەمی ئەم جۆرە کۆمۆنیزمەش بەسەرچوە.

بەم پێیە هەڵوێست وسیاسەتی کۆمۆنیستی چ لە پەیوەندی لەگەڵ کێشەکان لە کوردستانی ئێران-کە بەتەواوەتی پەیوەندیدارە بە هەموو کێشەکانی ئێران-ەوە چ بەئاشکرا لە ڕوبەڕوبونەوە لەگەڵ ئەم ناسیۆنالیزمە نوێیەدا وتوویژو تیئۆریەکان وخەت وسیاسەتی بەتەواوەتی جیاواز لە کۆمۆنیزمی ناسراو و نەریتی ئەخوازیەت کە لە ڕێگەی کۆمۆنیزمی کرێکاریەوە نوێنەرایەتی ئەکرێت. مەبەستم لە کۆمۆنیزمی کرێکاری حیزبی خۆمان یان ئەو حیزبانە نیە کە ئەمڕۆ خۆیان بەکۆمۆنیزمی کرێکاری ناودەبەن نیە. مەبەستم کۆمۆنیزمیکی جیاوازە کە بەجۆرێکی تر سەیری کێشەی میللی وهەڵاوردن وچەوسانەوە دەکات وە بە چارەسەری ئەم کێشەیە،وەڵامێکی تری هەیە وە لە وەککەوتن بە پێگەی ناسیۆنالیزمی کورد وپەیوەندی کوردستان لەگەڵ باقی ئێرانیشدا تێگەشتن ولیکدانەوەو تێڕوانینی جیاوازی خۆی هەیە.

لەم ڕوانگەیەوەیە ئەبێت بڵیت هەم ناسیۆنالیزمی کورد وهەم کۆمۆنیزم کەوتونەتە قوناغێکی نوێ وە فاکتەرێکی بنەڕەتی لە بارودۆخ وهەلومەرجی سیاسی ئەمڕۆدا لەکوردستان لە ئێران وناوچەکە ڕوبەڕوی ئەم دوو بزوتنەیە بوەتەوە.
هەر جۆرە گەڕانەوەیەک بۆ ڕابردو ئەو دەستەواژەو هەڵوێست وپێناسە تیئۆریانەی نزیک سی ساڵ لەمەوبەرو بەدیاری کراویش سەردەم شەڕی کەنداو ناگاتە هیچ کوێ.بەبۆچونی من شەڕی کەنداو دروست بونی حکومەتی هەرێم خاڵی وەرچەرخانێک بو لە بارودۆخی سیاسی کوردستان وناوچەکەدا .لەو کاتەوەی کە ئەحزابی ناسیۆنالیستی کورد لە کوردستانی عێراق بەدەسەڵات گەشتن وە دوای هێرشی دوهەمی ئەمریکاو کەوتنی سەدام وە ئەوبارودۆخە لە سوریاو عێراق هاتە پێشەوە تەواوی کێشەی کورد لەناو بارودۆخ وهەلومەرجێکی تەواو جیاوازدا جێگیربوو. مامەڵەکردن لەگەڵ ئەم بارودۆخە بە هەمان نیشانەوپێودانک ودەستەواژە وەڕامنیە.

ئاپۆیزم وناسیۆنالیزمی کورد

مۆڵەتم بدەن لە ناسیۆنالیزمی کوردەوە دەست پیبکەم.کاتێک ئەم باسەکرایەوە دەتوانین ئەنتی تێزی کۆمۆنیستیەکەشی ڕۆشندەکەینەوە .
لەم قۆناغەدا ناسیۆنالیزم کورد لە هەر چوار پارچەی کوردستان ڕیان لە هەڵوێست وبۆچون وسیاسەتێکی تازە ناوە کە تیئۆری سەنەکەی عەبدوڵا ئۆجەلانە.لەسەر بنەمای ئەم بۆچونانەیە کە بە ئاپۆیزم ناودەبرێت،ژمارەیەک ئەحزاب لەناوچەکە دامەزراوە کە بەتیبەتی لە تورکیاو سوریا چالاکە.لە تورکیا وەک حیزبێکی سەراسەری چالاکی دەکات ونوێنەریان هەیە لە پەڕلەمان وە لە سێناوچەی سوریا لە سێ ناوچە کانتۆنیان دامەزراندوەو بەشێوەی حکومەتی خۆبەڕیوەبەر کاردەکەن. ئەم حیزبانە بەفەرمی خۆیان بە پەیڕەوانی تیئۆریەکانی ئۆجەلان دەزانن.
لە ئێران وعێراقیش،هەرچەند بەهۆکاریك کە دواتر باسی لێ دەکەم ئاپۆ ئیزم نەیتوانیوە کاریگەریکی ئەو تۆی هەبێت، بەڵام پێوست نیە وەک ئەحیزابێکی دیاریکراو، بەڵکو وەک تێڕوانین و دەزگای هزری و ئاسۆی سیاسی بەفاکتەریکی گرنگ هەژمار دەکرێت کە ئەبێت وەک ئاڵاو پارادایمێکی نوێی ناسیۆنالیزن کورد بخرێتە بەر ڕەخنە ولێکۆڵینەوە.

ئەم ئاڵایە چیتر مافی میللەتان لە دیاری کردنی چارەنوسی خۆیاندا نیە،خۆبەڕیوەبردن وجیابونەوەو ئۆتۆنۆمی وهتیتر نیە، تەنانەت فیدرالیزمیش نیە بەمانای کلاسیکی وشەکە.ئەم ئاڵایە ئەم ئاڵایە

تەنها لە بەرامبەر زوڵم وهەڵاواردن وکێشەی میللیدا نەکەوتوتە شەکانەوە بەڵکو داوای بەرەو کوردستان وبەرەو ناوچەکەیان هەیە.
سەبارەت بەڕەخنە لە بۆچونەکانی ئۆجەلان پێنج ساڵ لەمەوبەر لە ئەنجومەنی مارکس لە کۆڵن سیمیناریکم لە ژێر ناوی ناسیۆنالیزمی پۆست مۆدێرنیستیدا هەبو کە بەدرێژی ڕەخنەم لەم بۆچونانە گرت بەو دەلیلە زەرور نیەلەم سیمینارەدا بەشێوەی دورودرێژ بچمەناو ڕەخنە لە ئاپۆیزم.(من لەداهاتودا هەوڵ ئەدەم کە ئەو سیمینارەی کۆڵن بنوسمەوە بڵاوی بکەمەوە)
لێرەدا تەنها تا ئەو ئاستەی کە بە ئەنجامگیریەکی سیاسی دیاری کراو لەپەیوەند بە پێگەی ناسیۆنالیزم لەکوردستانی ئێران پیوستە دێت بە ڕەخنە لە ئاپۆیزم بەرین.

کۆنفیدرالیزمی دیموکراتی ومۆدێرنیتەی دیموکراتی

واچاوەڕوان دەکرێت کەسێک کەلە مۆدێرنتەی کاپیتالیستیەوە تێدەپەڕێت بەپێی بنەما کاپیتالیزم بخاتەلاوە بەڵام باسەکەی ئۆجەلان ئەمە نیە.باسەکەی ئەوەیە کە ئەبیت لە مۆدێرنیتەی کاپیتالیستیەوە بۆ مۆدێرنیتەی دیموکراسی، یان ڕەوەندی دیموکراسی،دیموکراسی بە شێوەی فیدراڵی، تێپەڕێت.کاتێک دیموکراسی جێ مەبەستی خۆی ڕوندکاتەوە تێدەگەیت کە باس لەسەر دیموکراتیزەکردنی کۆمەڵگەو خێڵەکە وە نەک خستنە لاوەی دەوڵەتە دیکتاتۆرەکان! گوایە بنچینەی کێشە و هەڵاواردن وبێ مافیەکان ئەوەیە کە دامەزراوە دیموکراتی ومەدەنی وکۆمەڵایەتیەکان دانەمەزراون وە فیدراڵەکان وکۆمەنەکان و ئۆرگانە خۆبەڕیوەبەرکان ئیدارەیان بەدەستەوە نیە.پێویستی بابەتی دیکتاتۆریەکان چیە؟سیستەمی ئابوری ئەبێت چۆن بێت؟ئەرکی بەرهەمهێنان و کۆکردنەوەی قازانج چی بەسەردێ؟ڕونکردنەوەیەکی زۆر لەو بارەوە نادۆزیتەوە جگەلەوەی کە ئەبێت جۆرێک ئابوری شارەوانی (کمونالە) و خۆبژیو وژینگەناسی هەبێت!تا ئەو شوێنەی کەمن بۆچونەکانی ئۆجەلان وحیزبە شوینکەوتوەکانیم خوێندوەتەوە ئەوە هەموو قسەکانیانە لەبارەی ئابوریەوە.دواتر دێینە سەر بۆچونەکانی ئۆجەلان سەبارەت بە بەرهەمهێنان بەڵام تا ئەوجێگەیەی کە بەتایبەتی پەیوەست دەبێتەوە بەسیستەمی ئابوری هیچ جۆرە تێپەڕێ بونێک لە سیستەمی سەرمایەداری نابینین.
تا ئەو جێگەی کە لەناوبردنی دەوڵەت ئەگەڕێتەوە بۆچونەکانی ئۆجەلان وەکو بۆچونی ئانارشیستەکانە.ڕابەری هزری ئۆجەلان کەسێکە بەناوی مورای دوبچین کە بیرمەن وەیا فەیلەسوفێکی ئەمریکییە.کاتێک دەبچین لە ساڵی ٢٠٠٦دا مرد ئۆجەلان ئەوی وەک گەورەترین بیرمەندی دونیا ڕێز

لەدەگرێت وەخەی وەک پەیڕەی بەچونەکانی ئەودەزانێت.
دوبچین لە سەردەمی لاویدا ستالینستە،دواتر بوبە ترۆتسکیست وسەرئەنجام بەچونەکانی شێوە ئانارشیستی ئەدۆزێتەوە.بیرۆکەی وڵاتانی دەوڵەت وخۆبەڕێوەبەری کۆمۆنالی (کمونال) پەیوەستە بەدەپچینەوە.ئەجەلان لە زیندان کتێبەکانی ئەو دەخوێنێتەوە وە تێزی کۆمەڵگەی کۆمۆنالەی و کۆنفیدراڵی بەبێ دەوڵەت ومیللەت ووڵاتی لەئەو وەردەگرێت.ئەو تێزانە هەموی هی دەبچینە.کارێک کە ئەجەلان ئەنجامی ئەدات بەکوردی کردنی ئەو بەچونانەیە.

تایبەت مەندی پۆستمۆدێرنیستی بەچونەکانی ئەجەلان

پێشتر لەوتارەکەدا ڕەخنەم لە ئەڵتەرناتیفی پۆستمۆدێرنیستی بە ئایندەی ئێران گرتوە.هۆکاری نوسینی ئەو وتارەم ئەوەبوکە بەشێک لە هێزە قەومی وناسیۆنالیستیی ئێران بە نمونە کۆمەڵەی کوردستانی(عەبدوڵا موهتەدی) حیزبی دیموکرات وحیزبی لەگەڵ هەندێک هیزی ناسیۆنالیستی فارس وهیزی نەتەوییەکانی لوڕ تورک وبەلوج وعەرەب وکە گیلویە و بوەر ئەحمەد و هیتر کۆنفرانسی کۆنیان بەست وخوازیاری ڕژێمێکی فیدراڵی لەسەر بنەمای بەڕەسمیەت ناسین و پاراستنی شوناسی میللی ونەتەوەی کانی فارس بون.ئەم کۆنفرانسە لەژێر ناو"دیموکراسی خوازاندا"بەڕێوەچوو بەڵام هەم باسەکان وبەیاننامەکەشیان وە هەم پێکهاتەی بەشداربوەکان بە ئاشکرا ئەوەی نیشان ئەدا کە دیموکراسی خواستی ئەم هێزانە لە ڕاستیدا ڕاگرتنی باڵانسێکە لەنیوان موزائیکی جیاوازیی نەتەوەی-مەزهەبیاندایە.

ئەم شێوە دیموکراسیە لەسەر بنەمای هزری پۆست مۆدێرنیستی کۆمەڵگەو مۆدێرنیەت بنیاتنراوە.ئەمڕۆ زۆرێک لە خاوەن بەچون وئەکادیمیەکان وفەیلەسوف وبیرمەندە سیاسیە بۆرژوازیەکان کاتێک قسەلەسەر دیموکراسیەت وکۆمەڵگەی دیموکراسی دەکەن مەبەستیان هەمان بنیاد ونەخشەی موزائیکی نەتەوەیی-ئاینی-ڕەگەزییە.
کاری دیموکراسی کلاسیک میللەت-دەوڵەت دروستکردن بوو لە لەبەرامبەر کۆمەڵگەی پاشایی خێڵەکانی سەدەکانی ناوەڕاستدا.

بۆرژوازی پێوستی بەهێزی کاری ڕزگاربوو لە کۆتی دەرەبەگایەتی،بە بازاڕێکی هاوبەشی کارو سەرمایە ودەسەڵاتی سیاسی ناوەندی هەبوو.بیرۆکەی میللەت-وڵات لەوێوە سەرچاوە دەگرێت.بەشی تەواوکەری ئەم تێڕوانینەکۆمەڵگەی مەدەنی و بەفۆرمی ناسینی هاوڵاتی سەربەخۆ لە وابەستەیی نەتەوەو میللەت وئاینی تاکەکانە.
پۆست مۆدێرنیزم پاشکشە لەم فەلسەفە سیاسیەدەکات وە کۆمەڵگە

دوبارە لەسەر بنەمای پیناسەی میللی نەتەوەیی ئاینی نەژادی پێناسە دەکات وە ڕوندەکاتەوە. فیدرالیزم وکۆنفیدرالیزم جێگە نیازی ناسیۆنالیزمی کوردلەسەر ئەم ناوەرۆک وجێگەیە ئەم پاشەکشەیە لە مەدەنیەت وکۆمەڵگەی مەدەنی و دیموکراسی هاوچەشن لەگەڵیدا دائەنێت.

پۆست مۆدێرنیزم ناوێک بە ناوەرۆک نیە بە ئەم تێڕوانینە. ناوی ڕاستەقینەی پێش مۆدێرنیزم ویان دوای مۆدێرنیزمە. ناوی ڕاستەقینەی دەرەبەگایەتیە. لەسەردەمی فیئودالیزمدا نەیاندەتوانی ئەم بۆچونانە تیئۆریزە بکەنەوە. بیرمەندو فەیلەسوفی سیاسی یان نەبوو بەڵام لەگەڵ قەشەکان وئۆتۆریتە ئاینیەکان ئینجیل وقورئان قوتابخانەی ئیسلام وقوتابخانەی مەسیحیەت و ئیمامی غەزالی و مارتن لوتەرکینگ وهیتر دونیایان شرۆڤە دەکرد. بەڵام ناوەرۆک و جەوهەری بۆچونەکانیان هەرئەوە بوو کە پۆست مۆدێرنیستەکانی ئەمڕۆ ئەیڵێن وە ئۆجەلان ئەوەی لەژێر ناوی مۆدێرنیتەی دیموکراتیدا تیئۆریزەکردوە.

ئۆجەلانیش وەک ناسیۆنالیستە فیدرالیستەکان بۆچونەکانی خۆی لەسەر بنەمای پێناسەی نەتەوەیی تاکەکان بنیات ئەنێت بەڵام ڕاشکاو ترو ئاشکراتر لە فیدرالیستەکانی کۆمەڵگە موزائیکیەکان تیئۆریزدەکات.کۆنفیدرالیزمە دیموکراسیەکەی ئۆجەلان لە ڕاستیدا جۆرە بۆچونێکی ڕەگەزیە- شوناسیە کە سیاسەت وبزوتنەوەکان وئاڵوگۆڕە سیاسیەکان لەگەشەت بەرگری وپاریزگاری لە شوناسی جیاوازو دروستکراو بە تاکەکانی کۆمەڵگەئەبینێتەوە وە ئایدیالیزەی دەکات.کۆنفیدالیزمی ئۆجەلان هەروەک فیدالیزمی قەومی هەڵاوارد ودوبەرەکی میللی لەنێوان تاکەکانی کۆمەڵگەدا ئەکاتە ئەمری سەقامگیری وپیکهاتەی ئەگۆڕێت لەگەڵ ئەم جیاوازیەکە بەپێچەوانەی فیدرالیزمی نەریتی دەستەواژەی وڵات دەوڵەت میللەت هەموو دەنێتە لاوەو مۆدێلێکی خەیاڵی نەتەوەیی وئیتنیکی سەرو وڵات ودەوڵەت- میللەت لەئاسەی خۆیدا دادەنێ.

ئۆجەلان ئەوجێگەیە دەچێتە پێشەوە کە دەستەواژەی هاوڵاتی وەک کارێکی نەرێنی پەیوەست بە مۆدێرنیتەی سەرمایەداری دەزانێت وە بەئاشکرا ڕەددەکاتەوە.لە تیروانینی ئۆجەلاندا خەڵکی کۆمەڵگە نەهاوڵاتی وڵاتێک بەڵکو تاکێکی بە پێناسەو کەلتور وە نەتەوەو ئاینی جیاوازن کە ئەبێت لە هاوئاهەنگیدابن لەگەڵ یەکتر لە کۆمەڵگەیەکی شارەوانی ئازاد(کۆمەناڵدا) بژین.لە ڕوانگەی ئەوەوە کۆمەڵگەی ئازاد کۆمەڵگەیەکە کە ئەو شناسانە بەفەرمی دەناسێت؛ هەز

وئاین لەگەڵ پێکەوە ئەبرێن وهاوکار دەبن وە کۆنفیدرالیزم لێرەوە سەرچاوە دەگرێت.لەم دیدگایەوە مەبەست لە فیدرال□ وک□نفیرال□،فیدرالیزمی پارێزگا یان ناوچەیی نیە بەڵکو کۆڵێکە لە ناوەندی خۆبەڕێو□ بەری"گەلان"وەیان گروپی قەومی-ئاینی جیاوازە.وەکو نمونە کنفیدرال□ی کوردستان لە هاوئاهەنگی نیوان ئیزدیەکان وکوردەکان وسیانیەکان وسونیەکان وشیعەکان وهیتر پێکدێت.ئەم فیدرال□انە لەچوارپارچەی کوردستان پێکدێن وە پێکەوە دەبسرێنەوە وە کۆمەڵگە دیموکراتیزە دەکەن بێ ئەوەی لە هیچ بەشێکدا جۆرێک دەوڵەت دامەزرێنن وەیان بچنەناو دەوڵەتی ناوەندیەوە.

کۆنفیدرالیزمی ئۆجەلان کۆمەڵگەی بەبێ دەوڵەت وبێ وڵات وبێ میللەتە؛ بەکورتی نەفیکردنەوەی دەوڵەت ومیلەت-دەوڵەت نەک لەسەر جیهانی نیشیشتیمانی و بەهای جیهانداگری ئینسانی بەڵکو بەپێچەوانەوە،لە گۆشەی تەئکیدکردن لەسەر پێناسی ئیتنیکی و ناوچەیی تاکەکان!
ئەڵبتە کۆمەڵگەیەکی لەو شێوەیە تەنها لەسەر کاغەزەدا دەتوانێت بونی هەبێت بەڵام دواتر ئەبێنین کە ئەم خەیاڵ پڵاویە لە پێداویستی وهەلومەرجێکی سیاسی دیاری کراو و واقعیەوە سەرچاوەی گرتوە.

تایبەت مەندی کۆنفیدرالیزمی ئۆجەلان

کۆنفیدرالیزمی دیموکراتی ئۆجەلان ئەلگۆی سیستەمێکی کۆمەڵایەتیە کە گێی خواردوە بە"مێژوی پڕ شانازی گەلی کورد"ەوە.
ئۆجەلان ئیدیعای ئەوە دەکات کە سەرهەڵدان ولانکەی شارستانیەتی دونیا سۆمەریەکان و قەومەکانی ماد-ن،کە گوایە باوباپیرانی کوردبون،ئەڵێت کوردەکان هەر لەسەرەتای مێژوەوەئارەزوی ژیانی کۆنفیدرارڵیان کردوە وە گوایە ئەوەی کە هێچ کاتێک دەوڵەتیان نەبوە هۆکارەکەی ئەوە بوە کە خەڵک خۆیان ویستویانە بەڕیوەبردنی کاروبار بەدەستی خۆیانەوە بێت وە کۆمۆنی بژین.پێشینەیەکی مێژووی دروست ئەبێت لەسەر ئەوبنەمای□ی ک□ لەهەزار ساڵ پێش زاینەوە هەتا ئەمڕۆ،سەربەخۆ لەوەی کە سەردەمی کۆیلایەتی وەیان سەدەکانی ناوەڕاست وەیان کۆمەڵگەفیئودالیەکان وەیان کاپیتالیستی و هیتر،کوردەکان بەردەوام دژی میللەت دەوڵەت ودژی مۆدێرنیتەی کاپیتالیستی بون،وەئەنجام وەردەگرێت کە ئەمڕۆ نەک تەنها وەڵامی کێشەی کورد بەڵکو وەڵامی هەموو کیشەکانی هەموو خەڵکی دونیا گرتنەبەری هەمان شێوەی مێژویی کوردە.جۆرج ئۆریڵ لە ڕۆمانی مەزرای ئاژەڵاندا ڕستەیەکی بەناوبانگی هەیە کە دەڵێت"هەمولگ□□ ی□ک

یەکسانن بەڵام هەندێک زیاتر یەکسانن"لیرادا موزائیکەکان هەموو یەکسانن بەڵام موزائیکی کوردەکان زۆرتر یەکسانن.

سەرنج ڕاکێشی ئەم تیئۆریە بە هەزو حیزبە کوردیەکان،نەک خواستەجیهانیەکان ویا دژایەتی لەگەڵ میللەت-وەڵات،بەڵکو بە پێچەوانەوە تایبەتمەندیە قووڵە ناسیۆنالیستیەکەیەتی.ناسیۆنالیزم کورد بە یەکەمین جار لەمیژوودا تیئۆریسینی خۆی دۆزیەوە. یەکەمین جار هزر داڕێژەریکی هەیەکەنەک تەنها بە ڕزگاری خەڵکی کورد بەڵکو بە ڕزگاری مرۆڤایەتی چارەسەردادەنێت.وە لەهەموی گرنگتر لەم تیئۆریە داڕێژاوەدا وەک دەرئەکەوەت جیهانیەدا،پێگەیەکی چارەنوس سازی بە گەلی پێشانازی کورد دراوە.
بەرژوازی کورد لەڕاستیدا نەک بەهەی وەک دەرئەکەوەت گشتی وجیهانیەدا بەچونەکانی ئەجەلان،بەڵکو دەلیلی کوردبون خۆی خاوەنی ئەم بەچونانە،وە نەک بەهەی خواستی ڕزگاری مرۆڤایەتی ئاپۆیزم،بەڵکو بە دەلیلی پەیوەندیداربونی ئەم خواستە لەگەڵ پیشینەی پێ شانازی گەلی کورد،بەڕاکردن پێشوازی لە ئاپۆیزم دەکەن.
لەئەستادا"مەدەرنیتەی دیمکراتی"ئەجەلان،بانترخوازی ڕەگەزی ناسیۆنالیزمی کورد شاراوەیە.هەروەک چۆن کە بنەمای مافی مرۆڤەکەی کۆرش شتەک نیە جگەلە گەورەخوازی فارسی.

مەدەرنیتە دیموکراتیکەکەی ئەجەلان،بە پێچەوانەی ناوەکەی،لەژێر لایەنی جیاوازەوە دژی سیموکراتی ودژی مەدەرنیزمە.لیرەدا ماوە نیە هەمولایەنەکانی شرۆڤە بکەین.تەنها تەنها قسەلەسەر دوو کێشەدەکەم کیشەی ژن وکێشەی ئایین کە بەتایبەت لە بارودۆخی ئێران و وڵاتانیئیسلام لەدراوی ناوچەکە گرنی تایبەتیان هەیە.
جێگای ئاین ونەریتە ئاینیەکان لە تێڕوانینی ئەجەلاندا

ئەجەلان لە کتێبی مەدەنیەت- مانیڤێستی شارستانیەتی دیموکراسی لەپەیوەند بە جیگەی نەریتەکانەوە دەنوسێت:
"بەبە سودوەرگرتن لە ئاکار نە کۆمەڵاتی بونەوە ئیمکانی هەیەوە نەبەڕێوەبردنی کەبونەوە…کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی بەبە ئاکار بەمانای ئەوەیە کە ئینسانیش هەروەک دایناسۆرانەی کە لەگەڵ هەبونی هەمو جۆرەگیاک بەخواردن کەچی لەناوچون،ڕەچەڵەکی خۆی لەناوبەرێت ویان ژنگەی جەنگەی ژیان جیهان لەناوبەرێت.هەردوکیان تەکەڵا کەتایاندەت وە دەبێتە هۆکاری ئەوەی کە ئینسان بگەڕێت بە جۆرێک لە گیانداران کە ڕەچەڵەکیان بەردەوامی نەبێت.ژینگەشی گەیاندوەتە بەردەم دژواری هەمان پاشکشەی گەورەی ئەخلاقیە"!

وەلە درێژەدا ئاین بەکلیلی هەرەسهێنانی نەریتەکان دەزانێت:

“نابێت خەباتی نێوان زانست وکڵێسا تەنها بە ململانێ لەسەر ڕاستی ودروستی بزانین. پاش ئەم بەنەوبەردەیە،خەباتی گەورەی چینایەتی شاراوە، بەناونیشانی کێشمەکیشەکە لەنێوان کۆمەڵگەی لەوانەو لە نەریتی کۆن لەگەڵ کۆمەڵگەی ئاشکرای سەرمایەداریدا کە ئەیوەوێت پەردەی نەریتەکان فڕێداتە دورەوە. کێشە، بەنەوبەردەیەکی ڕووتی نیوان کلیساو زانست نیە. بەشێوەیەکی گشتی لەنیوان دوو سیستەمدا لە گۆڕێدایە. ڕژێمێک کە بەرهەمهێنان تێیدا یاساغ ونەفرەتلێکراوو ئاشکراکراوە،دەست بردن بەئەوە بە تاوان هەژماردەکرێت و ویژدانی کۆمەڵگە لەدرێژایی مێژوودا چاودێری لەمەکردوە وە ئەویتر پرۆژەی کۆمەڵگەی سەرمایەداری نوێیەکە بەبێ ناسینی هیچ جۆرە قەدەغەکردنێکی، تاوان ونەفرەتێک،لەماوەی کرانەوەی کۆمەڵگە بەڕووی چەوسانەوەو دەسەڵاتدایە

ئەم بەرگرییە هزرییەلە ئاین ونەریتی کۆنی ئاینی، ئەسڵەی کۆنەپەرستی”مۆدێرنیتەی دیموکراتیک”ی بەڕێز ئۆجەلان ئاشکرا دەکات.

نەریتێکی ئاینی کە ئۆجەلان خەمی لەدەستدانی دەخوات لەسەرتاسەری مێژوی ئیسنان،لەسەردەمی سۆمەر وهۆزەکانی ماد هەتا ئەمڕۆ،ئامرازی چونەسەری نەزانی وخورافەت وپارێزگاری لەچەوسانەوە وکۆیلەیەتی وبە مافی جەماوەری خەڵک لە ڕۆژئاوا و ڕۆژهەڵات بووە! ئەمەش وەسیلەیەکی گرنگی چەوسانەوەو دەسەڵاتی سەرمایەداری ئاین ونەریتی ئاینیە. سەروژێرکردنی ئەو ڕاستیانە لەژێر ناوی تێپەڕبوون لە مۆدێرنیتەی کاپیتالیستی تەنها ئاماژەی تیپەڕینە بە میشک وشکی سەدەکانی ناوەڕاست.

ئەم تێڕوانین وبۆچونە یەکجار کۆنەپەرستانەیەی ئۆجەلان لەوەکەوتنی لەگەڵ ئاین لە سیاسەت و هەڵوەستگیری حیزبە ئاپۆئیستەکانیش خۆی دەرئەخات. لە بەرنامەو پلاتفۆرمی ئەم حیزبانەدا تەنانەت بەرگری و پارزگاری لە بەزهەب وئاینەکان ڕاشکاوانە ڕادەگەینرێت.

بەندێکی بەیارنامەی دیپلۆماسی کە دواتر زیاتر دەچەمسەری پاریزگاری لە ئاینی یەزیدیە. وەلە بەرنامەی کۆنفیرالیسزمی دیموکراتیشدا بەرگری و ئاگاداری لە شناسە نەتەوەیی و ئاینی بنەمایەکە، ئاینەکان لە ڕاستیدا بەشێکن لە مۆزایکانی کۆمەڵگەی کۆنفیدراڵین وە وەک شناسی میللی وقەومی ئەبێت بپاریزرێن. ئەمجۆرە لێکەوتنە لەگەڵ ئاین ئاکامی سیاسی لەڕادەبەدەر کۆنەپەرستانەی هەیە کە ئاکامەکی دامەزراندنی کۆمیتەی دیپلۆماسیە لەگەڵ هێزە ئیسلامیەکاندا. دەرکەوتنی ناوی ئەو هێزە ئیسلامیانە لە تەنیشت حیزبە

ئاپیستکاندا بکوت نی.قسلسر دیپلماسیت نی،لسر باشترین و ئیستراتیجیی کدوتر دچمسری.

کشی ژن

لبریککوتن لگ کشی ژنانیشدا بهمان شو بچونی کنپرستان ئبینین.بدنیایی کسک ک خمی نریتی ئاینی بخوات لباری ب مافی وهاواردنی گزی دژی ژنانیش ناتوانت بچونکی پشکوتوخوازانتری هبت.
گا بدن سرتاجخت بکموه لوی ک چند سا لموبر ل کانتنی جزیر بیانامیک باوکرایو ک بشک ل مافکانی ژنانی بفرمی ناسی بوو.ل کانتنکان ول ئحزابی فلکی پ ک ک کشدا ژماریکی زر لژنان ل ئاستی ابرایتیدا ولستیکانی تردا بشدارن.ئوان لبراورد لگ حیزب ئیسلامی و ناسیونالیستی کوردکاندا هنگاوکی ئرنی،بامئم جر پیشویان تایبتمندی تواننی ئاپئیستی ئم بزوتنوی نی.بینین ودرک وتگشتن و بچونی ئجلان ل دورو جگای ژنان لکمگدا جیاوازیکی ئوتی نی لگ تواننی ئاینی-شڤینیستکاندا.
ل تیواننکانی ئجلاندا کل کطبکدا بناوی مانیڤستی ئازادی ژن شرڤی کردو پگی ژن وک دایک،یزی لدگیرت.ئو ئت سروشتی ئینسانی لبنتدا ژنانی چونک یشکی ل داهنری ژندای وک دایک.

“سروشتی ئینسان سروشتی ژنانبوو و بهی لادانی لم سروشت ئیتر ژن ب ئیرادی خیی وشوناسی خیی بونی نی…لگ گانو ب گوهری ژن ئتوانت یامتیدر بت ب پکهنانی سرلنوی ئینسانیت.”.
گوهری ژنیش وک دایک بونی ئو دناسرت.لوانگی ئجلانو<<برگری وپارزگاری ژن لمندا ئوی لزوربی گیاندارکان جیاوازتر دروستکردوژن لگ فراوان بونوی مینتی وهستی دایکایتیک ک هیبوو توانی گیانی بکمی وهاوکاری بنیات بنت”. ئمجارشوی زلنان لژن وکو دایک،ک جیاوازیکی زری نیلگ ئو یزلنانی ئایندا ک بهشت لژر پی دایکاندایدا نی،لگ ناسیونالیزمی کوردا گرخواردو،ناوریکی کنپرستانو دژی ئینسانیکی تواو دبت. ئجلان باوی وای ک ژنانی پ ک ک ئبت<<بنچینی نتو پرستی و پابندبون بشونی لدایک بون وک سرکی ترین بنمای

ئایدۆلۆژی ڕزگاری ژنان پەسەند بکەن>>
ئەو لە دەژەدا ئەڵێت ئەبێت لە هەنگاوی یەکەمدا لەگەڵ نەتەوەی خۆیاندا زەواج بکەن وە هەتا کاتێک لە نایەکسانیەکان ولەدزەوی و ئەو پیسیانەی کە نایەکسانی ڕەگەزیان هەناوەتەکایەوەدەستیانبەرنەداوە باشترە لە بەستنی پەیوەندی سێکسی لەگەڵ پیاوانی هاوخەباتی خۆیاندا دوری هەڵبژێرن.
بەرهەڵستی لەگەڵ مۆدێرنیتە لە کەناری ئەم ڕوانگەو بابەتە دواکەوتوانە سەبارەت بە ژنان ولە بەرامبەر ئاین، بەچونەکانی ئەجەلان وفەلسەفەی سیاسیەکەی لەگەڵ بەچونە ڕۆژهەڵات لیدراوەکانی وەک ئال ئەحمەد نزیک دەکاتەوە. ئاپۆئیزم لە ڕاستیدا جۆرێکە لە ئال ئەحمەدیزمی کورد.

زەمینەی سیاسی-کۆمەڵایەتیەکانی ئاپۆئیزم

پاش هەرەسهێنانی شورەوی هەموو ئەوبزوتنەوەو حیزبانەی ئەپۆزسیۆنی ڕاست و ئەوانەی خۆیان بە چەپ و مارکسیست دەزانی، بونە پارێزەرانی دیموکراسی وبازاڕی ئازاد سەرکەوت بون وە هەر بزوتنەوەو حیزبێک کە هەتا دوێنێ قسەیان لە مافی گەلان ولابردنی هەڵاواردنی میللی و چارەسەری کێشەی میللی بە زمان ودەربڕینی چەپ دەکرد، ئاڵای دیموکراسی یان بەرزکردەوە. ئەجەلانی کۆنە ستالینیستیش. نەک لە مۆدێرنیتەی کاپیتالیستی، بەڵکو لە پڕوپاگەندەسۆشیالیستیەکانیەوە بە"مۆدێرنیتەی دیموکراتیک" تێپەڕی.

ئەم تیئۆریە نوێیەلە قوناغێکدا دەخرێتەڕوو کە تیئۆری و ڕێبازانەی لە ڕابردودا بۆرژوازی کورد پشتیان پێدەبەست متمانەی خۆیان لەدەستداوە. پێش ئاپۆئیزم کێشەیمیللەتان وخەبات بۆ لابردنی هەڵاوادنی میللی بە چەپدا دەناسرایەوەو هێزە ئەپۆزسیۆنی کورد لە چوارپارچەکەش کە بەزۆری لایەنگری سۆڤیت بون تیئۆری وبۆچونەکانی خۆیان لەبارەی چارەسەری کێشەی میللیەوە لە کۆمۆنیزمی ڕوسیەوە وەردەگرت.لە کەناری حیزبە بەعسیەکان وناسیۆنالیزمی عەرەبی لەژێر ناوی سۆشیالیزم،ناسیۆنالیزمی کوردی لایەنگری سۆڤێتیش جێی باس وە باو بوو وە جێگەی بنچینەیی لەخەبات بۆ'ڕزگاری گەلی کورد"لەهەر چوار پارچەکەدا پێکهێنابوو.

لەدوای هەرەسهێنانی سۆڤیەت ئەم بارودۆخە بەتەواوەتی گۆڕا،ئەو بۆچون وتیئۆریانە لەدەست چون وبۆرژوازی کور پیوستی بە ڕێبازو سەرچاوەی ئیلهامی بۆچونێکی نوێ هەبوو.
لەباردۆخێکی وەهادایە کە ڕابەری پ ک ک، هێزیک کە ساڵانێک بەشێوەی

چەکدارانە و پێشمەرگایەتی لە پێناو گەیشتن بە مافی میللی لە شێوەی جیابونەوە وە یان خودموختاری و خۆبەڕێوەبردندا خەباتی کردبوو، بەو ئەنجامە دەگات کە ئەم ڕێگە چارانە ناگات بەشوێنێک وە بیرۆکەی کۆنفیدرالیزمی دیموکراتیک بەرز دەکاتەوە. ئەم بۆچونە لە ڕاستیدا جێگرەوەی تیئۆریە باوەکەی مافی دیاریکردنی چارەنوسی میللەتانی بلۆکی سۆڤیەتە.
لەگەشەنیگای باردۆخی کۆمەڵایەتی تایبەتی کوردستان وناوچەکە، ئاپۆئیزم سەرچاوەی لە گەشەی شارنیشینی و گەشەی قورسایی شارەکان لە ئاڵوگۆڕە سیاسی کۆمەڵایەتی و گرنگی پەیداکردنی بزوتنەوەی کرێکاری وتەواوی بزوتنەوە ناڕەزایەتیەکان لە شارەکاندا.

شێوەی باوی هەڵسوڕان وناڕەزایەتی ناسیۆنالیزمی کورد بەردەوام پشت بەستوبوە بە دیهاتەکان وکۆمەڵگەی دیهاتی. پیشمەرگە پارتیزانی شاخەکانە وە لەبنەڕەتدا لە دیهاتەکان،لە"خەڵکی ئاوایی"،هێز وەردەگرێت.گەشەی شارنیشینی لە وڵاتەکانی چوارپارچەی کوردستان لە ئاستێکی بناغەییدا ئەم بارودۆخە تێک ئەدات وە کەسێکی وەک ئۆجەلان بەو ئەنجامەدەگات کە ستراتیجی چەکداری بنیاتنراوە بە پیشمەرگایەتی داهاتویەکی نابێت.
بەڵام پێچانەوەو نیشاندانی ئەم ئەنجامگیریە لە چوارچێوەی ڕیبازو بۆچونێکی جیهانداگرو واوەتر لە کێشەی کورد سەرچاوەی لەو هەلومەرجە سیاسیە جیهانیەی دەیەیی کۆتایی سەدەی ڕابردو وەرگرتوە.

پاش هەرەسهێنانی سۆڤیەت دوو سیاسەت و ئاسۆو روانگەی هزری-سیاسی-کۆمەڵایەتی زۆری جیهانیە واتە مۆدێلی پشکەوتنی سەرمایەداری بازاڕی ئازاد لەگەڵ ئاڵای لیبریالیزم وە لەلایەکی ترەوە رێگای گەشەی ناسەرمایەداری یان سەرمایەداری دەوڵەتی کەلەژێر ناوی سۆشیالیزمدا لە ڕێگەی بلۆکی ڕۆژهەڵاتەوە نوێنەرایەتی دەکرا،هەردوکیان شکستاین خواردو بەبنبەست گەیشتن.سۆڤیەت هەرەسیهێنا و بلۆکی دیموکراسی لیبریالیش کەلەسەردەمانی شەڕی ساردا وەک بەدیلی کەمپی سۆڤیەت مانای پەیداکردبوو بابەتەتی خۆی لەدەستدا.لەگەڵ هەرەسهێنانی بلۆکی ڕۆژهەڵاتدا بلۆکی ڕۆژئاواش مانای نەما.

ئەم بارودۆخەی کەمپی بۆرژوازی-چی سەرمایەداری مۆدێلی بازاڕی ئازاد وە چ سەرمایەداری دەوڵەتی-لەگەڵ جۆرێک لە بنبەستی ڕیبازی سیاسی ڕوبەڕوکردەوە.لەو بۆشاییە فکریەی کە بەهۆی شکستی بلۆکی سۆڤیەتەوە دروست بوبو ڕواڵەتی ترین وبێ مایەترین بۆچون

وفەلسەفەدا □ێژەرانی سیاسی بازاڕیان کرا□ی□وەو “کۆتایی مێژووو”وە”شەڕی شارسانیەتەکان”و’ئەبەدی وئەزەلی بوونی سەرمایەداری”بوبویە باسی باو لەڕۆژئاوا لەلایەک پۆستمۆدێرنیزم و فرەکلتوری دیموکراسی موزایکی ولەلایەکی تریشەوە ڕاسیزمی ئاشکرا سەری دەرهـێناوزۆرێک لە حیزب و هێزە سیاسیەکان هەتا ئەوانەی کە پێشتر خۆیان بە چەپ وکۆمۆنیست ئەزانی هەوڵیاندا لەقوماشی ئەم بۆچون و ڕیبازانەی پاش شەڕی سارد کڵاوێک بۆ خۆیان بدورن.ئاپۆئیزم نمونەو مۆدێلە کوردیەکەی ئەم جۆرە هەوڵ وتەقەلا فکریەیە.بەتابەت ئەو گروپەلە هێزەکان ناسیۆنالیزمی کورد کە تیئۆریەکانیان پێشتر لە بلۆکی سۆڤیەت وبەتایبەتیش بۆچونەکانی ستالینەوە سەبارەت بەچارەسەری کێشەی نەتەوایەتی وەردەگرت لە ئاپۆئیزمدا نەک تەنها ڕیگەچارەیەکی دەرکەوتو بۆ چارەسەری کێشەی میللی،بەڵکو ڕێگای نەجاتی مرۆڤایەتیان دۆزیوەتەوە!

وەک دیارە تێکەڵ بونی ئەم دوو کۆنە ستالینیە،بوکچین کە خۆی زادەی ئەزمەی ڕیبازی□ فکری سیاسیەکانی بورژوازیە لەگەڵ ئۆجەلاندا کە گەشتۆتە کۆتای هێڵی پێشمەرگایەتی بۆ چارەسەری کێشەی میللی،کێش بوە بۆ ڕیگایەک بۆ ڕزگاری نەک تەنها کوردەکان،بەڵکو هەموو دونیا لە”مۆدێرنیتەی کاپیتالیستی”.بەڵام لە ڕاستیدا ئەمە ناسیۆنالیزمی کوردە کە ڕیگایەکی تازەی بۆ ژیانەوەی غرورو شانازی میللی خۆی دۆزیوەتەوە.

پێگەو ئاکامە سیاسی ئاپۆئیزم لە چوار پارچەکە

لە ئاستێکی بنەڕەتی وتیئۆریدا دەوڵەتمان ناوێت دەرگای دڵی ناسیۆنالیزمێکەکە هیچکاتێک دەوڵەتی نەبوە وئاسۆیەکیشی بۆ پێکهـێنانی نیە.تیئۆریسێنی ئەم بۆچونانە ناتوانێت بۆ نمونە ئیسپانیەک بێت کۆ بۆ جیابونەوەی باسک وەیان ئەمڕۆ کەتلۆنیا خەبات دەکات.وەیان بۆ نمونە نسیۆنالیستێکی تورک لە ئازەر باینجانی ئێران کە ئیلهامی لە وڵاتی ئازەربایجان کەلە سنوری باکوریەتی وەردەگرێت.ناسیۆنالیزمی کوردئەو پێگەیەشی نیەوە هیچکاتێکیش نەیبوە.هیچکاتێک لە دەسەڵاتدا نەبوە.بەجۆرێک هاوشێوەی بەنی ئیسرائیلە پیش ئەوەی کە دەوڵەتی ئیسرائیل پێکبهێنن.ئیسرائیل ڕەوایەتی خۆی لە تەورات وسەر زەوی وادە (سرزمین میعاد)وەردەگرن وە ناسیۆنالیزمی کورد لە ڕابردو داستانی مێژویی گەلی کە گوایە کۆنفیدرالیسمی بێ وڵات و میللەت لە مێژوی پڕشانازیاندا هەڵکەندراوە.

سەرچاوەی ئەم بۆچونەش تەنها دەتوانێت تورکیا بێت.ئەم بۆچونە

تەنها دەتوانێت لە دەی ناسیۆنالیزمی کورد لە تورکیا کە ناسیۆنالیزمێکی بەهێزی شەڕکەری کوردەو بەهێزترلە سێ پارچەکەی تر ئەیەوێت سەرهەڵبدات.لەلایەک دەوڵەتی تورکیا ئەندامی ناتۆو یەکێک لەپایەدارترین و لەڕوی سوپاشەوە بەهێزترین دەوڵەتی ناوچەکەیە وەلەلایەکی ترەوە کوردەکان لەتورکیا کەوتونەتە ژێر توندترین فشاری سیاسی وئابوری وتەنانەت کلتوریش.لەناو ئەم بارودۆخەدا هێزە ئۆپۆزیسیۆنە کوردەکان وخەڵکی ئەوناوچانەی کەدانیشتوانەکەی کوردن لە تورکیا بەردەوام لەگەڵ توندترین سەرکوت وهێرشی سوپا لەلایەن دەوڵەتی ناوەندیەوە ڕوبەڕوبونەتەوە.

تێزی ژێرپێنانی دەوڵەت-میللەت ودور خستنەوەی دەوڵەتی ناوەندی"لە ڕێوەندی دیموکراتی کردنی کۆمەڵگە"لەم ڕاستیانەوە سەرچاوە دەگرێت.فیدرالیزمی دیموکراتی بەرلەهەر شتێک نوێنەری نائومێدی بورژوازی کوردی تورکیایە لە بەشداربون لە دەسەڵاتی سیاسیە تەنانەت لە حکومەتێکی خودموختاری شدا.
لەسوریا ئەم بۆچونە ماناوبەکارهێنەری سیاسی پەیدائەکات چونکە دەوڵەتی ئەسەد لە ڕوبەڕوبونەوە لەگەڵ تەنگژەیەکی سەرتاسەریدا کە ڕیشەکەی لە ڕاپەڕینی خەڵکدابوو کە بەشوێن شۆڕشەکانی بەهاری عەرەبیەوە بوو،ناچار بوو کە دڵنیای بداتە هێزە ئۆپۆزیسیۆنە کوردەکان وە دەستیان ئاوەڵابکات بۆ پیادەکردنی ئەو جۆرە فیدرالیزمەی ئۆجەلان لەناوچە کوردنیشینەکاندا.
ئەگەرلەتورکیادا ئاسۆیەک بۆ دامەزراندنی دەوڵەتێکی خودموختاری بونی نیە ئەوە لەسوریا بەشێوەی دوفاکتۆ دەوڵەتێک لەئارادا نیە.

بەشی سوریای پ ک ک واتە حیزبی یەکێتی دیموکراتی(پ ی د)لە پەیمان وبەیرنامەیەکدا لەگەڵ ڕژێمی ئەسەددا کانتۆنەکانی پێکهێنا.بەشار ئەسەد،پاش ڕاپەڕینی خەڵکی دیمەشق و شارەکانی تر،بەئامانجی ئەوەی هیزە ئۆپۆزیسیۆنە کوردەکان پوچەڵبکاتەوە وە بتوانێت سیاسەتی سەرکوتگەرانەی بەرێتە پێشەوە ڕازی بوو بە خۆ بەڕیوەبەری ناوچەکورد نیشینەکان قوبوڵ کرد.بەم ڕێزبەندیە لە سوریا تیئۆری ژێرپێنانی دەوڵەت یان نادیدەوەرگرتنی دەوڵەتی ناوەنی،ئەڵبەت هەتا کاتێک کەباڵانسی هێزی ئێستا جێگردە بێت،جێبەجێ دەکرێت.
حیزبە ئۆجەلانیەکان ئەزمونی سوریا وەک نمونەی دروستی تیئۆریەکانی خۆیان دەزانن.لەڕواڵەتدا دەتوانیت چاوپۆشی لە دەوڵەتی ناوەندی بکەیت وە لەناوچە کوردنیشینەکاندا کانتۆنەکانی خۆت پێکبهێنیت وە لەگەڵ داعشدا شەڕ بکەیت وهیتر.

بەڵام ئەم گۆڕنکاریە هیچ پەندی نیە بە پەنا بردن بەدیموکراسی

ناسیۆنالیزمی کورد وتیئۆری دورخستنەوەی دەوڵەت میللەت و چاپێشین لە دەسەڵاتی سیاسی و ژێرپێنانی وڵات وهیتر لەلایەن ئەجەلانەوە.جێگەی واقیعی ئەم گۆڕانی باڵانس و هاوسەنگی هێزی سیاسییە ناپایەدارە کە پاش هێرشی ئەمریکا وهاوپەیمانەکانی بە ناوچەکەو بەشوێنیدا ڕاپەڕینی خەڵکی سوریا وپەرەسەندنی شەڕی ناوخۆ لەو وڵاتەدا دروست بوو.سەبارەت بەسوریا ئەبێت سەرنجمان لای ئەو خاڵەش بێت کە ناوچەکوردنیشینەکان لەم وڵاتەبریتییەلە سێ ناوچەی جیاواز وەلەبەر ئەوە لەڕوی جوغرافیایەوە خودموختاری جا چی بگات بە جیابونەوەو دامەزراندنی میللەت ووڵاتی کورد ئیمکانی نیە.لەبارودۆخێکی وادا ئیئۆری بنیاتنراو لەسەر ڕەدکردنەوەی میللەت-وڵات و دامەزراندنی سێ کانتۆن وە یا فیدراڵ ویەکگرتنیان لەأەر ناوی کۆنفیدرالیزمدا مانای ئەبێت.دامەزراندنی کانتۆنەکان بەرلەوەی سەرچاوەی لە تیئۆریەکان وبۆچونەکانی ئەجەلانەوە بێت بەرهەمی هەلومەرجیکە کە لەلایەکەوە ئیمکانی جۆغرافیایی دامەزراندنی دەوڵەتی کورد لە سوریادا بونی نیە.

بەڵام لە عێراق بوچونەکانی ئەجەلان بە بۆرژوازی کورد ناتوانێت پەسندەتی وبەکار هێنەری هە بێت.ناسیۆنالیزمی کورد لە ساڵی ١٩٩١وە حکومەتی هەرێمی خۆیان هەیە بەتەئکید تەزی”دەوڵەتمان ناوێت”ناتوانێت لەگەڵ مەزاجی ئەودا سازگار بێت.
بە ناسیۆنالیزمی کوردیش لە ئێران ئەم تەزە پوچە.بارودۆخی سیاسی لە ئێران-کەدواترتێروتەسەل تر باسی لێدەکەم-جەماوەری خەڵک بەهەر ناسنامەیەکمیللی ونەتەوەیی کەبەیان دەرکردون،لەبەرامبەر کۆماری ئیسلامیدا داناوە وهەر جۆرە بەدەنگ دانانێک وهەتا کەمڕەنگ کردنەوەی کاری سەرنگومکردن ئەبێتە هۆی پەراوێز خستن و لەناوچونی ئۆپۆزیسیۆن.

ئاکامە سیاسییەکانی ئاپۆئیزم

لە ڕوی سیاسیەوە یەکەمین نەتیجەی تەزەکانی ئەجەلان کە نابێت کارمان بەسەر دەوڵەتان ودەسەڵاتی سیاسیەوە هە بێت.
ئەجەلان نە ئەیەوێت کەسیک سەرنگوم بکات،نە ئەیەوێت شۆڕشیک لە دژی ڕژێمێک ڕیکبخات،وە تەنانەت خوازیاری سەربەخۆی وجیابونەوە وە دامەزراندنی وڵاتێک وە یا دەوڵەت-میللەیی کوردنیە.
لە ڕواڵەتدا تەوەری تیئۆریکی ئاپۆئیزم دژایەتیە لەگەڵ دەوڵەت-میللەت.بەڵام کاتێک دەگاتە سیاسەت ئاشکرا دەبێت دەوڵەتیان بەگشتی سڕیوەتەوەهەتا دەوڵەتی دیاریکراوی ئێستا چاوپێشی لەبکرێت! تا “ڕەوەندی دیموکراسی”نە لەسەرنگوم کردنی دەوڵەتە

دیکتاتۆرەکان، بەڵکو لە ڕیگەی دیموکراتیزەبونی کۆمەڵگە وڕیکخستنی
کۆمۆناڵەکانبەشوێندا بگەڕێت.

حیزبەکانی فەلەکی پ ک ک لە سوریا وتورکیا هەر بەشوێن هەمان پرۆژەوەن ولەبنەڕەتدا پرۆژەی پژاک-کودار لە ئێرانیش شتێک نیە جگە لە تەنیشت وەستانی کۆماری ئیسلامی.
نەک تەنها لە ئێران بەڵکو لە هەموو وڵاتێکدا خەبات لەسەر دەسەڵاتی سیاسی ئەڵقەی بنەڕەتی ڕوبەڕوبونەوەی کرێکاران وخەڵکی بێبەش و هاوچارەنوس ولەناویشیاندا خەڵکی ژێرستەم وهەڵاواردنی میللی،لەپێناوگەیشتن بە ڕزگاری و ئازادی□. لەم ڕوەوە خسنەلاوەی"تیئۆری"دەسەڵاتی سیاسی،ئاپۆئیزم ئەگۆڕێت بە پارێزەری سیاسی حکومەتی ناوەندی لە ئێران،ئاپۆئیزم کاتێک دەچێتە ئێرانەوە هەم لەڕوی بەریەککەوتنێک کەلەگەڵ ئاین هەیەتی،هەم لەبەر بەریەکەوتنێک کەلەگەڵ دەوڵەت هەیەتی هەم بەبەدەلیلی ڕەوەندی دیموکراسی وڕەوەندی دیموکراتیزەکردنی کۆمەڵگە کە جۆرێکە لە تیئۆری گ□□□ان.بەتەواوەتی لە تەنیشت هێڵی دویخورداددا ئەوەستێت.
تائەوجێگەیەی پەیوەندی بە چارەسەری کێشەی میللی و ستەمیی میللیشەوە هەیە حیزبەئاپۆئیستەکان بۆچونێکی کۆنەپەرستانەیان هەیە.هەر بەوشێوەیەی کە ئاماژەم پێدا لە ڕوی بۆچونەوە گۆشەیەکی هەڵوێستی حیزبەئاپۆئیستەکان ئەوەیە کە وشەی هاوڵاتی پەیوەندی□داری□م□دێرنیتەی کاپیتالیستی دەزانن وە ڕەدیدک□نەوە.وەهەر ئەم بنەمایە بەسە بۆ ئەوەی تا ئەم حیزبانە ڕیگا چارەی دروست وپیشکەوتویان نەبێت بۆ لابردنی ستەمی میللی وکیشەی میللی.چەمک وبابەتی هاوڵاتی و هاوڵاتی بون وگەڕانەوە بۆ تاکی کۆمەڵگە وەک هاوڵاتیان هەنگاوێکی گەورەیە لە تێپەڕین لە کۆمەڵگە داخراوەکانی سەدەکانی ناوەڕاستەوە بۆ کۆمەڵگەی مەدەنی.
ئاپۆئیزم مەدەنیەت و بیرۆکەی هاوڵاتی لە کۆمەڵگەی مەدەنیدا ڕەدئەکەنەوە و لە جێگەیدا بەها قەومی وئاینیەکان وەک بنچینە دادەنێت.ئەم بۆچونە نەک تەنها توانی لابردنی هەڵاواردن وستەمی میللی نیە،بەڵکو بە پستبەستن بە شوناسی نەتەوە-میللی تاکەکان هەڵاواردنی میللی جێگیر دەکات وە دەیگۆڕێت بەکاریکی دروستکراوی جێکەوتوو.

ناسیۆنالیزمی کورد وئاپۆئیزم لە ئێران

لە ئێران ناسیۆنالیزمی کورد لەڕوی سیاسیەوە ئەبێتە دوو بەشە.بەسێکیان لاینگری حیزبی بارزانین وەبەشوێن مۆدێلی عێراقەوەن،بریتین لە حیزبی دیموکراتی کوردستان وکۆمەڵەی

زەحمەتکێشانی عەبدوڵا موهتەدی و هەندێک گورپی کوردی ترە. هەمان ئەو هێزانەی کەلە کۆنفرانسی دیموکراسی خوازان لەکۆڵن بەشداربون. ل□□کی تر لقی یەکێتی نیشتیمانیە کە پژاک وکۆدار لە ئێران وحیزبی دیموکراتیک وحیزبی دیموکراتی گەلان لەخۆدەگرێت.
دەستەی یەکەم ناسیۆنالیزمی نوێنەرایەتی ناسیۆنالیزمی کلاسیک دەکات وە دەستەی دوهەم ناسیۆنالیزمی ئۆجەلانی. ئەم دودەستەیە لەڕوی دیدگا و تێڕوانینەوە هاو بنەمان بەڵام لقی تاڵەبانی لە بلۆکی ڕوسیە-سوریە-ئێران. یەکێتی نیشتیمانی لەگەڵ کۆماری ئیسلامی پەیوەندیەکی باشیان هەیە وە فەلەکی پ ک ک کەش هەرچەند لەناوچەکەدا لەبلۆکی ئەمریکا دەوەستن، دژی کۆماری ئیسلامی نین وە دژایەتی تیئۆریان لەگەڵ وشەی دەوڵەت ڕیگەیان پێ ئەدات کە هێلی سیاسی هاوشێوەی دوی خورداد لە ئێرانیان هەبێت. هەر بەو دەلیلە پژاک نەیتوانیوە لە ئێراندا کاریگەریەکی وایان هەبێت وە ل□ بەراورد بە هێزە نەریتیە ناسیۆنالیستیەکانی کورد پێگەیەکی پەراوێز تری هەیە.
پ□ژاک لە ساڵی ١٣٩٣دا کوداری پ□ک□د□هێنێت. ناوی تەواوی کۆدار"کۆمەڵگەی دیموکراتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان" نە. لە بەیاننامەیەکدا کە دامەزراندنی کوداریان ڕاگەیاندوە ڕاشکاوانە دەوترێت کە ئەمە حیزبێک وە یان تەنانەت بەرەیەکیش نیە. بەڵکو سیستەمێکی کۆمەڵایەتیە. کۆدار ڕایدەگەیەنێت"ەلی کورد بە لەبەر چاوگرتنی ئەزمونی ساڵان بزوتنەوەی شوناس خوازوئازادیخواز" چاوپۆشی لە پێکھێنانی دەوڵەت-میللەت کردوە وە ئەڵتەرناتیڤی خۆی بۆ کێشە کۆمەڵایەتی و سیاسی پیشانداوە.

ئەڵبەتە ئەم ئەلتەرناتیڤە هەمان کۆنفیدرالیزمی دیموکراتیکی و□ه□اییە کە کودار ئەوی وەک ڕێگە چارەی کێشەی کورد لەئێران دەزانێت و بۆ گەلانی ئێرانیشی بە گونجاو دەزانێت". ئەڵێن کودار بەرهەمی چالاکیەکانی پژاک ب□□□ام لە ڕاستیدا شکستی پژاک وەک پرۆژەیەکی سیاسی وتێپەڕین بۆ پرۆژەیەکی بەتەواوەتی خەیاڵ ئامێزوخورافاتی کۆمەڵایەتیە. کودار ئەیەوێت لەژێر دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیدا ڕژێمێکی دیموکراتیک دروست بکات!
ئەسڵی هەردوو ماڵەنەریتی وئاپۆئیستیەکەی هێزە ناسیۆنالیستەکانی کورد لەمەدا دەگەن بە پۆستمۆدێرنیزم و دیموکراتیکی-قەومی.
ئامانج وخواستی ناسیۆنالیزمی نەریتی کورد کەلە کۆنفرانسی کۆڵن لەڕێگەی حیزبی دیموکراتی کوردستان وهەندێک ڕیکخراوی تری کورد لەناویاندا ڕیکخراوی عەبدوڵای موهتەدی نوێنەرایەتی دەکوا-وە چەند دەستەیەکی ئیدیعای نوێنەرایەتی گەلی بەلوج و تورکمان و تورک وعەرەب وکەهگیلویەوبویر ئەحمەد کەلە کۆنفرانسەکەدائاماده بون-

ئەوە بوو کە شوناسی نەتەوەیی وئیتنیکیەکانیان بەفەرمی بناسرێت و هەرکەس لە بەشەک لە ئێراندا دەسەڵاتی فیدراڵی بە خۆی پێکبهێنێت. ئامانجی ئەم نوێنەرە خۆسە پێنانە"گەلانی ئێران"پیکهێنانی فیدراڵیزمی کلاسیکە. ئەوانە بە پێچەوانەی ناسیۆنالیزمی ئاپۆئیستیەوە وڵات و میللەتی ئێران ناخەنە ژێر پرسیارەوە- وەهەربەوهۆیەوە هێزە ناسیۆنالیستە فارس و شاخوازەکانیش لەو کۆنفرانسەدا ئامادەییان هەبوو-بەڵام لەڕوی پێداگری لەسەر شوناسە ئەتنیکی و گەڕینی دیموکراسی بە هاوسەنگی نێوان موزائیکە قەومی- دینی لەگەڵ هێڵی ئوجەلانیش یەک دەنگیان هەیە.(بۆ زانیاری زیاتر لەوبارەیەوە دەتوانن بگەڕێنەوە بۆ وتاری ئەڵتەرنایڤە پۆست مۆدێرنیستەکان)
جیاوازی ئەوان لەگەڵ کۆنفیدرالیزمی دیموکراتیکی جەگە نیازی پژاک وکەدار ئەوەیە کە لە چوارچێوەی نیزامی فیدراڵیدا بەشوین ئامانجەکانی خۆیاندا دەگەڕێن ونەک لە چوارچێوەی خەیاڵی بە دەوڵەت-میللەت لەناوچەکە. بەڵام تەنانەت ئەو فیدرالیزمەش دیسان چەوهەروناوەرۆکی قەومی و ڕەگەزی هەیە.

دیموکراسی لە ئێران هەمیشە لەگەڵ ئازادی ئەحزاب وچاپەمەنی ومافەمەدەنی وکۆمەڵایەتیەکان وئازادی سیاسی لەکچوێنراون. لە شۆڕشی مەشروتە بەوشێوەیە بوووە لەسەردەمی بزوتنەوەی میللی کردنی پیشەسازی نەوت ولە شۆڕشی ٥٧دا خەڵک خوازیاری هەر ئەوئازادیانە بوون. هەر کاتێک هەرکەس قسەی لە دیموکراسی دەکرد لەبەرامبەر دیکتاتۆریەتی دەسەڵاتداردا بوە وە بە گەیشتن بە ئازادیە سیاسی ومەدەنی کۆمەڵایەتی. هێزەکانی سەبە گەلانی ژێر ستەمیش هەمیشە لە دژی هەڵاواردن و ستەمی میللی و لە دژی دەوڵەتی ناوەندی کە م[illegible]ت نادات زمان و کلتوری خۆیان هەبێت وە پیشەسازیەکەیانی لە دواکەوتویدا هێشتوەتەوە هەژارترن لە تەواوی ناوچەکانی ئێران وە هیتر خەباتیان دەکرد. داواکاریان خودموختاری وەیا خۆبەڕێوەبەری و لابردنی هەڵاواردن و ستەمی میللی بوو.
ئەمەش باسی ناسیۆنالیستەکانی کورد لە هەردوو باڵەکەی تر مافی هاوڵاتی بونی یەکسان لەگەڵ ئەوانی ترنیە. مەبەستیان لە ئازادی و دیموکراسیش مافی جیهانی یەکسان نیە بە هەموو هاوڵاتیان .

ئۆجەلان ئاشکاوانە وشەی هاوڵاتی ڕەدئەکاتەوە وە ناسیۆنالیزم فیدراڵیش هاوڵاتی نەک وەک ئەندامی کۆمەڵگە بەڵکو وەک ئەندامی هۆز وئاینەکی دیاری کراو پێناسە دەکات وە خوازیاری پێکەوە ژیانی ئەم هۆزو ئاینانەیە لە کۆنفیدراڵیزمیکی نەتەوەی ئەبەت. لەبرە هەم لەگەڵ

دیموکراسی موزائیکی ڕوبەڕوین.هەموو لە کۆمەڵگەدان بەڵام نەک وەک ئینسانێ هاوڕەگ وڕیشەو و هاو ئازار کە خۆشی وناخۆشی،چەوسانەوەو دیکتاتۆری و ڕزگاری وئازادی بۆ هەموو ئەوانە یەکسانن.
ئەمجۆرە دیموکراسیە ئەحزاب و دەوڵەتەکانیش نەک لەسەر بنەمای سیاسەتەکان و بابەت و ئامانجی چینایەتیان بەڵکو لەسەر بنەمای شوناسی نەتەوەی و ئاینی و ڕەگەزیان ناساندن و ڕونکردنەوە دەکات.
ئەجۆلان ئەم جۆرە دیموکراسیە موزائیکیە هەتا ڕەتکردنەوەی میللەت-دەوڵەت-وڵات پەرەپێداوە وفیدرالیستەکان ئەوەیان لە چوارچێوەی وڵاتێکدا پێناسە دەکەن.جیاوازیەکە ڕێک لێرەدایە.

پلاتفۆڕمی سیاسی پژاک کودار

پژاک وکودار کە کۆمەڵێ پەیوەندی “دیپلۆماسی”یان لەگەڵ دەبەستێت پلاتفۆڕمەکیان بڵاوکردوەتەوە کە بەتەواوەتی تایبەتمەندی دووی خوردای ئەم بزوتنەوەیە ئاشکرادەکات.
چەند بەشێکی لەو پلاتفۆڕمە ڕاستەوخۆ لێرەدا بڵاودەکەمەوە.جونکە زۆر ڕاشکاو ئاشرایەو پێوست بەهچ شرۆڤەو لێکدانەوەیەک ناکات.

“وڵاتی ئێران لەگەڵ بارودۆخی ئێستای خۆی پاش لە تێپەڕینی چل ساڵ کەوتوەتە قوناغی تێپەڕین.ئەزمەی وێرانکەر ئابوری,سیاسی وکۆمەڵایەتی سەرچاوەگرتو لە سیاسەتە هەڵەکانی ڕژێمی کۆماری ئیسلامی ئێران و بوتە هۆکاری ڕاوەشانێک کە ئاکامەکەی داماینگیری میللەتەکانی ئەو وڵاتە وکوردستان”.
لەوانەیە چارەسەری کۆتایی وگۆڕانکاری دیموکراسی بەبێ دەوڵەت وهیزی دەرەکیش لەتوانا بێت.؛ئەگەر ڕژێمی ئێستا بەگەڕاندنەوەی ماف ،ئازادیەکان وقوبوڵی داخوازی سروشتی گەلان نەبوو،ئەوە گەلان خۆیان ئەبێت بە دیموکراتیزەکردنی وڵاتەکەیان پێشڕەوی بکەن.پاشان سیناریەی کاولکاری باڵەکان وبزوتنەوەکان مافی خۆسەپاندنیان نیە،ئەمە بە ئاگا هێنانەوەیەکی ئاکاری سیاسەتی دیموکراسی.خەڵک داوا یان سوالی دیموکراسی لەدەوڵەت ناکەن.بەڵکو بەهەوڵو خەباتی خۆیان بینای دەکەن”.

“کۆمیسیۆنی خەڵکی بۆ دۆزینەوەی ڕاستیەکان:ئەگەر بڕیارە کێشە ناوخۆیەکانی وڵات لە ڕێگەی ئاشتیانە چارەسەر بکرێت،کۆمەڵگە ئەبێت ڕژیمی ناوخۆ ولایەنە نێونەتەوەیەکان ناچار بکات بە قوبوڵکردنی کۆمیسیۆنی خەڵکی بەدۆزینەوەی ڕاستیەکان.کەوایە پێکهێنان وئاراستەکردنی کۆمیسیۆنەکانی چارەسەری تەنگژە سیاسی،ئابوری،دیپلۆماسی ولەشکری نێوان کۆمەڵگە وڕژێم،کاری

بنەڕەتی کۆمەڵگە خۆیەتی”.

پێموایەئەم رێژەیە لە ڕونکردنەوەی ئەوەی کە ئێمە لەگەڵ چ جۆرە حیزبێکدا بەرەوڕوین بەسە.هۆشداری ئاکاری ئەداتە کۆماری ئیسلامی کە بەهەڵەکانی ئەم بارودۆخەی ئێستای دروستکردوە دەست بەرداری سیاسەتەکانی ببێت ئەگینا خەڵک خۆیان دیموکراسی دادەمەزرێنن.!کۆمیسیۆنی دەرخستنی ڕاستیەکان پێکدێت هەتا کێشەکانی کۆمەڵگە چارەسەر بکات.

بڕیارە بە وەها سیاسەتێک با بەت وسیاسەتەکانی کۆمەڵگە دیموکراتیزە بکەن!هیچ قسەیەکیان بۆ دیاریکردنی ئەرکی خۆیان لەگەڵ دەوڵەتی ناوەندی کە هۆکاری بنەڕەتی سەرکوت و دیکتاتۆری و ڕێگری ئەسڵی سەر ڕیگەی دیموکراسی- تەنانەت هەربەومانا نەگرساوەی جێگە سەرنجی ئەم حیزابانەیە لە ئارادانیە.تەنانەت ئەگەر کۆماری ئیسلامی ئامۆژگاریەکانی ئەوان پەسەند نەکات وە هەروەها”بیەوێت سیناریۆ تێکدەرانەکانی باڵەکان” بەردەوامی پێبدات نا بێت قسەیەک لە سەرنگومکردنی بهـێریەتە ئاراوە بەڵکو ئەبێت بە پێکهـێنانی کۆمیسیۆنی دۆزینەوەی ڕاستیەکان ئەو بەڵێنی پەسەندکردنی کۆمەڵگەی دیموکراسی بکەن!

حیزبێک کە کاری خەباتی لەگەڵ دەوڵەت ناوەندی و سەرنگوم کردنی ئەوێ خستەوەتە لاوە هەموو قسەو بانگەشەکانی سەبارەت بە ڕەوەندی دیموکراسی و وەرگرتنی مافی گەلان وهیتر تۆزی دەم ڕەش□ بایە.لە پلاتفۆرم وبەرنامەی پژاک وکۆداردا یەک بەیەک وشەش سەبارەت بە دەستداماڵینی سیاسی کۆماری ئیسلامی قسەناکرێت.کۆتایی ڕەخنەیان بە کۆماری ئیسلامی هەڵەکان ونەزانکاری حکومەتە.

دانانی ڕەوەندی دیموکراسی لە خوارەوە وڕاگەیاندنی دروستکردی کۆمەڵگەی دیموکراتیک لە جێی خەبات لە دژی حکومەتی دیکتاتۆر هیچ جیاوازیەکی لەگەڵ دوی خورداد و هێڵی گۆڕانی نیە.پژاک بەکردەوەو فەرمی لە کەناری حکومەتی ئیسلامی و لە خزمەتی جێگیرکردنی دەوەستێت.

نکوڵی چینایەتی وخەباتی چینایەتی

لە کۆمەڵگەی کۆنفیدراڵ دیموکراتیک کە ئۆجەلان وینای دەکات چینەکان وناکۆکی چینایەتی بونی ڕاستەکی نیە.گوایە گەلان و میللەت وهۆز وئاینەکان چینیان نیە.گوایە بنچینەی بەربەرەکانێ کان ململانێکان لەکۆمەڵگەناکۆکی بەرژەوەندی چینایەتی”نەهامەتی گشتی و موچە فیرعەونیەکان”،نی□ بەڵکو ئەوەیە کە مەدەنیەت وهاوڵاتیبون وشوناسی ڕەگەزی تاکەکان ل□ بەرچاونەگیراوە!

ئەوە دەتوانن بەقوەی ڕەخنە لە دەوڵەت بگرن وە وەک مارکس خوازیاری لەناوبردنی دەوڵەت بیت بەڵام ناتوانیت هەم دژی دەوڵەتیش بێت ودەوڵەت بەگشتی بیت وەهەم دەست داماڵین لە دەوڵەتی دیاریکراو وە حازریشت نەخستبێت بەرنامەی کارەکانت.ئەمجۆرە دژایەتی کردنە ئایدۆلۆژیە لەگەڵ دەوڵەت ولەهەمان کاتدا پارێزگاری یان لەباشترین دۆخدا بەلایەنی سیاسی لەپەیوەند بە دەوڵەتانیکی دیاریکراودا جگەلە جەخستنی دیکتاتۆریەکانی هەرئیستا مانایەکی تری نیە.

دەستداماڵینی سیاسی لەدەوڵەتە بورژوازی یەکەمین هەنگاو بە لەناوبردنی چینەکان و لەناوبردنی دەوڵەت-میللەتە.ئاپۆئیزم وەک دەرئەکەویت لە ئەنجامی قوڵبونەوە لەفەلسەفەی سیاسی ئەگات بە لەناوبردنی دەوڵەت-میللەت بەڵام کاتێک دەگەڕێتەوە بە سیاسەت خۆی لەکەناری دەوڵەتانێکی وەک کۆماری ئیسلامیدا دەوەستێت.بەڕواڵەت بەڕادەیەک لایەنگری فیدراڵ و خۆبەڕێوەبەرین وکۆمەناڵن کە کاریان بەدەوڵەتی ناوەندی نیە!لەیەنگری مەدەرنیتەی دیموکراتکن بەڵام کیشەیان لەگەڵ ڕیشەی چینایەتیەکانی دیکتاتۆریەتدا نیە.لەدژی مەدەرنیتەی کاپیتاڵستین بەڵام کشەیان نیە ڕەخنەیەکیان نیە لە کۆنەپەرستی سەرمایەداری نیە!بەڕواڵەت تیئۆری بنیاتنراو لەسەر شوناسی کورد وتورک وعەرەب و بەلوچ و سونی وشیعە وئیزیدی وسەلەفی دموکراتیە،بەڵام ڕوانینیان بە هاوڵاتی نادیموکراتیە!کۆنەپەرستی سەرکوتگەرانەیە.

ناوەرۆکی دورخستنەوەی وڵات ومیللەت لە ڕوانگەی ئاپۆئیزمیشدا شتێک نیە جگەلە نکوڵیکردن لەخەباتی چینایەتی.وڵات تەنها یەک سنوری جوگرافیایی نیە بەڵکو ئابوریەکی سیاسی دیاریکراوە پەیوەندی و بارودۆخ و هاوسەنگی هێزەکی دیاریکراوە لە خەباتی چینایەتیدا.وڵاتەکان بەرە دیاریکراوەکانی جەنگی کارو سەرمایەن وە جەنگی چینایەتی لە دژی سەرمایەی جیهانی بە بە دەستداماڵینی وڵاتی لە دەوڵەتانی سەرمایەداری جێگای باوەڕنیە.کۆمەنیستەکان ئینتەرناسیۆنالیستن وە خۆیان بە هاوڵاتی جیهان دەزانن بەڵام لەبیری ناکەن کە بە گەیشتن بە دونیایەکی بێ سنور سەرەتا ئەبێت لەناو سنورەکاندا چارەنوسی خۆیان لەگەڵ چینی سەرامەیەداردا یەکلای بکەنەوە.ئاپۆئیزم بە پێچەوانەی لەجیاتی ڕەتکردنەوەی وڵات و میللەت-دەوڵەت دەگات بە ڕەتکردنەوەی خەباتی چینایەتی.

حیزبە ئەجەلانیەکان قسە لە ڕۆژئاوا،ڕۆژهەڵات،باشور،باکور واتە کوردستانی باکورو باشورو ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا دەکەن وە نەک لە

کوردستانی عێراق و سوریا و تورکیا و ئێران.بەواڵەت ئەیانەوێت وڵاتەکان لە ستراتیج و فەلسەفەی سیاسی یاندا بخەنەلاوە بەڵام بەکردەوە خەباتی چینایەتی لە هەر وڵاتێکدا دەخەنەلاوە.وادیارە چوارپارچەی کوردستان دەتوانن دەست بە دەوڵەتەکانیان نەبەن وە لە خوارەوە کۆنفیدرالیزمی دیمکراتیەکەیان دامەزرێنن.ئەمە سیاسەت وەوانگەیەکە کە ڕاستەوخۆ لە بەرژەوەندی دەوڵەتەکاندا ئەبێت.
دیکتاتۆریەکانی هاوشێوەی کۆماری ئیسلامی کە لە کوردستانیش وەک باقی ناچەکانی ئێران سوپاو بەسیج وسەربازو یاسای تیرۆر ووادگاکانی بەدەستەوەیە،ڕەوەندی دیموکراسی لەکوردستان وە یان لەهەر بەشێکی تری وڵاتدا تەنها دەتوانرێت بەسەرنگومکردنی حکومەتی ناوەندی دەستپێ بکات.گۆڕینی ناوی کوردستان بۆ ڕۆژهەڵات وخۆ بەڕێوەبەری بەفیدرالیش گۆڕانێک لەم ڕاستیانەدا پێکناهێنێت.
پژاک وکودار بۆ وەها بەچون وسیاستانەوە لەپاڵ کۆماری ئیسلامیدا وەستاون.بۆ هێزە ناسیۆنالیستە کوردەکان ئەمە کارێکی نوێ نیە بەڵام تراژیدیەکە لەوەدایە کە کۆمەڵەش بەپاکانەی دیپلۆماسی بۆتە هاوڕێی ئەو هێزانە.

کۆمیتەی دیپلۆماسی

بەڵگەیەک کەلەم دوایانەدا لەژێر ناوی"بەیارنامەی کۆتای کۆبونەوەی ۱۷هەمینی کۆمیتەی دیپلۆماسی هاوبەشی حیزب وڕێکخراوەکانی کوردستان"دا بڵاوکراوەتەوە واژۆی سی وسێ گروپی ناسیۆنالیستی وئیسلامی شوێنکەوت ویان نزیکی هێڵی ئۆجەلانی لەخوارەوەیدا هەیە.
جگەلە پژاک وڕێکخراوەکانی فەلەکی پ ک ک لەناوچەکەدا ژمارەیەک ڕێکخراوی ئاینی وئیسلامی لە ناویاندا کۆمەڵەی ئیسلامی کوردستان حیزبی ئیسلامی کوردستان،فیدراسیۆنی یەزدیەکانی کوردستان،هاوپەیمانی ئیزیدیەکانی سوریا،یەکێتی سریانی ئەوروپا بەیارنامەی کۆمیتەی دیموکراسیەکەی ئەوانیان واژۆ کردوە.

یەکەمین خاڵ ناوی بۆ ناوەرۆکی دیپلۆماسی بۆ ئەم لەپاڵ یەک وەستانەدا.هەتا ئێستا ڕوینەداوە کە هێزەکانی ئۆپۆزسیۆن دیپلۆماسیەتیان هەبێت لە نەوان خۆیاندا.دیپلۆماسی بەپێوەندی لەگەڵ دەوڵەتەکان لەگەڵ یەکتر وە یان حیزبە ئۆپۆزسیۆنەکان لەگەڵ دەوڵەتەکان ناوی لە دەوترێت وە نەک هاوڕایی و هاوکاری هیزەکانی ئۆپۆزسیۆنەکان کە بەشێوەی ئاسایی لەگەڵ یەکتر کۆدەبنەوە،لەماوەی چەند ساڵێکدا ١٧ کۆبونەوە ڕیکدەخەن وە بەیارنامەی هاوبەش دەردەکەن.پەیوەندیەکی لەو شێوە لەنەوان هێزەکانی ئۆپۆزسیۆندا زیاتر بە هاوپەیمانی وەیان بەرەی هاوبەش وەیان لە هەر بارێکدا بە

جۆرێک هاوکاری ناودەبرێت.دیپلۆماسیەت ناوێکی گونجاونیە بۆ ڕێکخستنی ک□ بونەوەی بەردەوام ودەرکردنی بەیاننان و بڕیارنامەلەلایەن هێزەکانی ئۆپۆزۆسیۆنەوە.
پێکهێنانی کۆمیتەی دیپلۆماسی بۆ هێزە ئاپۆئیستەکان لە ڕاستیدا سیاسەتێکی ستراتیجیە.یەکێک لە شێوەکانی کۆنفیدرالیزمی ئۆجەلان شیوەبەخشینە هەربەم دەستەواژەی دیپلۆماسیەی نیوان هێزەکوردیەکانە.لەپلاتفۆڕمی کۆنفیدرالیزمی دیموکراتیک ڕادەگەنرێت"یەکێک لە ئەرکەبنەڕەتیەکانی میللی فراوانکردنەوەی دیپلۆماسیەتیەکی تەواوەتی لەنیوان کوردەکاندایە".ئەڵێن فیدراڵەکان لە ناوچە جیاوازەکانی کوردستاندا ئەبێت لەگەڵ یەکدا پەیوەندیەکی ڕێکخراویان هەبێت وە"کۆنگریەی دیموکراتیکی میللی ئەتوانێت وەها دەورێک بگێڕێت."

کۆمیتەی دیپلۆماتیکی ئاوەهایی پێکهاتو لە هێزە ئیسلامی وناسیۆنالیستەکان لە هەرچوار پارچەکە ڕیک هەمان سیاسەت کردەیی دەکاتەوە.بەندەکانی بڕیارنامەی ٣٣ گروپ لەبنەڕەتدا لەبارەی بەپێگەی هێزە ئاپۆئیستەکانەوەیە لە تورکیا وسوریا وعێراق لەژێر ناوی ڕۆژئاوا وڕۆژهەڵات وباشور وهیتردایە .بڕیارنامەکە هێزەکوردیەکانی ئێرانیش ئامۆژگاری دەکات کە یەکبگرن.لە ڕاستیدا ئەوەی کە بەدیپلۆماسی ناودەبرێت پەیوەندی نیوان ئەو هێزانەو ڕاگەیاندنی پشتیوانیانە لەیەکتر.ئەمە هێڵێکی سیاسیەو جۆرێک لە هاوپەیمانی وهاوکاری سیاسیە کە ئەبێت بلۆک وبەرەو وەهاوپەیمانی لەدەوری سیاسەتە ئاپۆئیستیەکان ناوێکی بە ناونیشانترە بۆی.ئامد□ی هێزە ئیسلامیەکان لەم بلۆکەشدا □□□ک لە هەڵوێستی ئۆجەلانەوە بەرامبەر بە ئاین سەرچاوە دەگرێت.

بڕیارنامەی کۆمیتەی دیپلۆماسی:ستراتیجی یان تاکتیک؟

کاتێک بڕیارنامەی٣٣ گوپ بڵاوبوەوە ودواتر ئیمە ڕەخنەمن لێگرت کۆمەڵە ڕایگەیان کەلەو کۆبونەوە دیاریکراوەدا بەشدارنەبون وە هاتنی ناویان لە خوارەوەی بڕیارنامەکەدا هەڵەیەکی هونەری بوە.ئەمە مایەی دڵخۆشیە.بەڵام لە هەمان کاتدا کۆمەڵە بەرگری لە بەشداری لەو کۆمیسیۆنەدا دەکات وە جگەلە هەڵەیەکی هونەری ڕەخنەیەکی تری لێی نیە.
بەشداربونی هێزە ئیسلامی وئاینیەکان لەو کۆمیتەیەدا کارێکی بەڕێکەوت نیە.هەربەوشێوەی کە بینیمان لە ستراتیجی پ ک ک و فەلەکەک□ی□دا هێزە ئیسلامیەکان پیگەی تایبەتیان هەیە. کلتورو ئاکاری ئیسلامی بەشێکی گرنگی مۆدێرنیتەی دیموکراتیە لەبەرامبەر

مۆدێرنیتەی کاپیتالیستیدا وەلەسەر ئەم بنەمایە ئەبێت ڕیکخراوە ئیسلامیەکان پەیوەندی وهاتوچۆیەکی چالاکیان هەبێت.حکۆمرتی ئیسلامیش لەناوەند گرنگ نیە لەبەر ئەوەی لە چوارچێوەی کۆنفیدرالیزمدا هیچ شوێنێکی نیە.لەبەر ئەوە ئەکرێت لەکەناری هێزە ئیسلامیەکاندا بوەستی وە سیاسەتێکی هاوبەش بەرێتە پیشەوە.ئەم هێزانەلە ڕوانگەی ئەجەلانەوە بە ناوچەکە نەک تەنها پێگەیەکی تایبەتیان هەیە بەڵکو ئەبێت پارێزگاری لەئاین وشوناسی ئاینیش دەکەن.

بەبەچونی من بەشداری کۆمەڵە لە بلۆکێکی لەو شێوەیەدا بەمانای ئەوەنیە کە کۆمەڵە ئەو تیئۆریانەی لاپەسەندە، ئەویش لایەنگری ئاکاری ئاینیە،وەیا وابیردەکاتەوە کە کیشەی کۆماری ئیسلامی نیە بەڵکو ئەبێت خەڵک خۆی دیموکراتیزە بکرێتلە خوارترەوە ئاماژە بەو هەژماردنانە دەکەم کەبەئەم هەڵوەستگیریانە گەشتوە.بەڵام هەر حاڵ ئەم هەژماردنە هەرچی بێت لەم ڕاستیە ناگۆرێت کە کۆمەڵە بەکردەوە ئاگا یانە یان بە ئاگایانە لەگەڵ سیاسەتێکی کۆنەپەرستانەی سەرچاوەگرتو لەئەم بەچونانەوە هاوڕایە.

ئەم سیاسەتانە بە ناسیۆنالیزمی ئەجەلانی ستراتیجیە.بە پەژاک وکودارو کۆمەڵەی ئیسلامی وئیزیدیەکان وهیتر ئەمە کارێکی سیاسی وبناغەییە.ئەیانەوێت بلۆکێک پێکبهێنن تا شوناسی نەتەوەیی وئاینی وڕەگەزیان بە فۆرمی بناسرێت وەنەک هەر بەڕەسمی بناسرێت بەڵکو وەک پێوەری سیاسەت وستراتیجی دابنرێت وە دیموکراسیش لەسەر بنەمای ئەو شوناسانە پێناسە بکرێت.واتە هەمان ئامانجێک کە ناسیۆنالیزمی نەریتی،حیزب دیموکرات وعەبدوڵای موهتەدی وئەوانیتر لەو کۆنفرانسەدا بەشوێنیدا ئەگەڕێن.لەوەدا ناوی فیدرالیزم.لێرەدا ناوی کۆنفیدرالیزمە.

من هیچ ڕەخنەیەکم لەوە نیە کە کۆمەڵە تەنانەت لەگەڵ هێزێکی ئیسلامیش دانیشتن هەبێت.ئەبێت بینبین کە ئامانج وناوەرۆکی ئەو دانیشتنە چیە.لەپاش شۆڕشی ٥٧(٧٩)یشدا کۆمەڵە لەگەڵ نوێنەرانی کۆماری ئیسلامیدا دانیشتنیان هەبوو بەکورتی لە پێگەی هێزەوە.کیشەکە ئەوەیە کۆمۆنیزمێک کە ڕەخنەی لە بزوتنەوە خەت وبەرنامەی سیاسی ئەحزابە ئەجەلانی نەخستوتەوە وە دواتر لە ژێر ناوی دیپلۆماسیەتدالەگەڵ ئەوان وهاوپەیمانە ئیسلامیەکانیاندا،هەتا وەک چاودێر،دانیشت پاش لە دانیشتنیان هەبێت،بەکردەوە ئاو بەئاشی ناسیۆنالیزمی کورددا دەکات.ئەگۆڕدرێت بە هێزێک لەخزمەت بەهێزکردنی ئەم بلۆک و ئەم هەڵوەستگیریە ناسیۆنالیستیە.

بەبەچونی من دەلیلی بەشداربونی کۆمەڵە تیئۆریە ئاپۆئیستیەکان نیە وە تەنانەت ناسیۆنالیزم نیە. باوەڕناکەم کە ناسیۆنالیزمی جۆری ئۆجەلان تیئۆریەکی جێگا پەسەندی زۆرێک لە کادیانی کۆمەڵە بێت. هەژمارکردنی ورد وکردەیی پراگماتیستی کۆمەڵەی بە ئەم سەرەولێژیە بردوە. بەوشێوەیە بیردەکەنەوە کە پاش لاوازبونی حکومەتی ناوەندی لە کوردستان ئەحزابی چەکداری تازە دێنەمەیدان وە لەسەر ئەم بنەمایە ئەبێت لە ئێمەوەلە کەناری ئەم هێزانەوە بوەستیت. ئەگەر لایەنی بەرامبەر-هێزیەکانی کەمپی بارزانی-هیزی چەکداری خۆیان هەیە کۆمەڵەش ئەبێت لە کەمپی تاڵەبانی شوێن بگرێت هەتا سەری بەبێ کڵاو نەمێنێتەوە. ئەمە باشترین و گەشبین ترین ڕونکردنەوەیە کەمن دەتوانم لەکێشەکەی بدەم بەدەستەوە.

ئەم هەژمارکردنە وردە تەنانەت پراگماتیستیش نیە. دەرک و وێنەکردنی ئەم ڕاستیانە نابێت کێشە بێت کە لە بارودۆخی ڕاپەڕین و هاتنە سەر شەقامی هێزە چەکدارەکان،حیزبێک کە چین و شەقام وجەماوەری خەڵکی لەگەڵدابێت هێزی چەکداریسی دەبێت هەڵسوڕاوانی هەرئەم بزوتنەوە کۆمەڵایەتیانە سبەی لەگەڵ لاوازبونی حکومەتی ناوەندیدا چەکدار ئەبن وە لەڕێزی حیزبێکی چەپدا دەوەستنکە هەرلە ئێمەوە وشەی دە وداواکاری و ئامانجەکانیان لە بەرامبەر هێزە نەتەوەیی وئاینی ناسیۆنالیستیەکاندا نوێنەرایەتی دەکەن.

کۆمەڵە نیستەکان دەتوانن بە پشت بەستن بەهێزی کۆمەڵایەتی کرێکارانی کوردستانی ئێران کە بەشێکن لە چینی کرێکاری ئێران،لەگەڵ پشتبەستن بە بزوتنەوەی ڕزگاری ژنان کە بەشێکن لە خەباتی ژنانی سەرانسەری ئێران،وەیان ئاتەئیستەکان وذژی ئاینەکانی کوردستانیش بەوشێوەیە پایەیی کۆمەڵایەتیان هەبێت کە کاتی خۆی هات چەکدار ببن وە ڕێگەی خۆنمایش کردنی ئەحزابی چەکداری ناسیۆنالیست نەدەن. ئەبێت لەکۆمەڵە بپرسیت بۆچ هەیەک میوانی ناسیۆنالیستەکانن؟مەگەر کۆمەڵە لە ساڵی ٥٧دا چەن گوندا بەهێزێکی چەکداری بەهێز؟ئیبراهیمی عەلیزادە ساڵی ڕابردو چەند مانگ دوای ئاڵوگۆڕیەکانی دیماە(دیسەمبەر)٩٦لەگەڵ مندا قسەی دەکرد ئەیوت ئێمە لەماوەی چەند مانگدا لەگەڵ ئەوەدا کە حیزبی دیموکرات تفنگەچی زۆرتری هەبوولە خواروی کوردستان بوینە هێزی یەکەم. ئەمڕۆ کە کۆمەڵگە چەپتر بوەو کۆمەڵە نیستەکان پێگەیەکی یەکجار یارمەتیدەرتریان لەسەردەمی ٧٩ هەیە بەڵگەی یەکەم ئەتوانە وەک هێزێکی چەکداریش بگەڕدرێت بەهیزی یەکەم لەکوردستان.

بەڕای کۆمەڵە بیرکردنەوەیەکی تری هەیە بە ئاڵوگۆڕەکان و بەشوین ستراتیجێکی ترەوەیە. بە کۆمەڵەش،وەک هاورێکانی لە "کۆمیتەی

دیپلپماتیک"، پەیوەندی نێوان هێزە ناسیۆنالیستی-ئیسلامی تەنها پەیوەندیەکی تاکتیکی و دیپلۆماسی نیە بەڵکو کارێکی ستراتیجیە.کارێکی ستراتیجی هەستانە لە بێ هیوایی لە ئاڵوگۆڕی سەرتاسەری و دەورگێڕان لەو ئاڵوگۆڕانەدا،وە حسابکردن لەسەر ئاڵوگۆڕە ناوچەییەکان .جۆرێک لە"کوردستانی ئێران"دورکەوتنەوەو بە"ڕۆژهەڵات"نزیک بوونەوە.بە دەربڕینێکی تر بۆ کۆمەڵەش وەک ئەوانەیتری فەلەکی پ ک ک ،ستراتیجی ناوچەیی-چوارپارچەیی-،و تاکتیکی سەراسەی-لە پەیوەند لەگەڵ بەدەولەتی ناوەندی-یە.کۆمەڵە بەکردەوە ڕەوتی ئاڵوگۆڕ وئایندەی سیاسی خۆی نەک ئاڵوگۆڕی سیاسی لە ئێران بەڵکو لە ئاڵوگۆڕی ناوچەکەدا ئەبینن وبەشوینیەوەن.
پرسیاری بنەڕەستی ئەوەیە:ئایا وەک کۆمۆنیستێک،ئایا وەک کرێکارێک لە کوردستان وهەتا وەک تاکێکی ئازادیخواز،چارەنوسی خەڵکی کوردستانی ئێران ئەبەستیتەوە بە ڕوخانی دەوڵەتی ناوەندیەوە لە ئێران وەیان بە ئاوڵگۆڕ لە سێ پارچەکەی تردا؟ئایا سراتیج و ئاسۆی ئێوە ناوچەییە یان لە جوغرافیای سیاسی ئێرانداندایە وسەرتاسەریە؟ئایا کرێکاری کوردستان بەبەشێک لە چینی کرێکاری ئێران دەزانیت وەیان بەبەشێک لە گەلی کوردو ڕۆژهەڵات؟وەڵام بەم پرسیارانەیەکە ئەمڕۆ سنوری نیوان کۆمۆنیزم وناسیۆنالیزم دیاری دەکات.

لە ئێران ئەمڕۆ خەباتی بەردەوام لەکوردستان لەبنەڕەتدا تایبەتمەندی سەرتاسەری هەیە.ئەمڕۆ هەڵسوڕای بزوتنەوەی کرێکاری لە کوردستان ڕوخساری سەرتاسەری بزوتنەوەی کرێکارەیە لە ئێران.ئەو ڕوخسارانەی کەلە ئەهواز هاوڕێی کرێکارانی پۆڵا ڕۆشتبونە ڕیزوەو هاوپشتیان ڕاگەیاند لەگەڵ کریکارانی مانگرتوی هەفتەپەدا.
لەم دوایانەدا نوسینێکی مەجیدی حوسینیم خوێندەوە سەبارەت بە خەباتی خەڵکی مەریوان.وێنەیەکی زیندو ئەدات لە خەباتی ژنان،لە خەبات لە بەرگری لە مافی مناڵان،خەبات لەدژی تێکدانی ژینگە،جۆرەها لیژنەو دامەزراوەی ئین جی ئۆی ناڕەزایەتی و هەتا لەبەرگری لە مافی ئاژەڵان و هیتر وهیتر.لەو ڕاپۆرتە کورتەدا لوتکەی ئینسانیەت ولوتکەی جیهانداگری داواکاری و هێوا ئینسانیەکان لە شارێکی بچوکی وەک مەریواندا ئەبینیت.مەریوان تونها نمونەیەکە.هەرکەسێک بەشوین ئاڵوگۆڕە سیاسیەکانی کوردستان لە سەراتاسەتی ئێراندا گەڕابێت وەها بیرکردنەوەیەکی دەبێت.

ئەمڕۆ خەڵکی کوردستانیش وەکو خەڵکی تاران و ت□ب□□زو ئەهواز لە دژی مەزهەب،لەدژی هەژاری ونائەمنی ئابوری و بێ مافی

وسەرکوت،لەدژی هەر جۆرە هەڵاوادنێک،لەبەرگری لە مافەکانی ژنان ولاوان و خانەنیشینان،لەبەرگری لە ژینگە وتەنانەت مافی ئاژەڵان وهیتر هاتونەتە مەیدان.ئەم بزوتنەوە ناڕەزایەتیە ڕەوا و ئینسانیانیە هەمووشارەکانی کوردستان وشارەکانی ئێرانیشی گرتوەتەوە.لە بارودۆخێکی وادا کۆمۆنیستەکان دەتوانن وەک نوینەرو ئاڵا هەڵگری ئەم داواکاریە ئینسانی وبزوتنەوە مافخوازو پێشڕەوە،هێرشێکی فراوان لە دژی هێزە ناسیۆنالیست وتیئۆریەکان وسیاسەتە ئیسلام پەروەرو پرۆ-کۆماری ئیسلامیەکانی ئەوانە ڕێکبخەن.کۆمۆنیستیکی وەها دەتوانێت لەگەڵ هەر هێزێکدا باسو گفتوگۆ بکات.بەڵام کۆمەڵە بە پێچەوانەوە دەجوڵێت.سیاسەتی کۆمەڵە،نەک بەوشێوەی کە بانگەشەدەکات پەیوەندی دیپلۆماسی،بەڵکو هاوڕێی لەگەڵ هێزە ناسیۆنالیست وئیسلامیەکاندایە کە بەفەرمی و بەکردەوە لە کەمپی کۆماری ئیسلامیدا وەستاون.

وەڵامی کۆمەڵە بەم ڕەخنەی کە بەچی لەگەڵ هیزە ئیسلامی وناسیۆنالیستیەکان کۆمیسیۆنی دیپلۆماسی تان پێکهێناوە وە بەیارنامەیەکی لەو شێوەیە دەرئەکەن ئەوەیە کەهەڵەی هونەری بوە.ڕەخنەی سیاسیان نیە.ئەڵێن کۆمەڵە وەک ئەندامی چاودێر لەو وەهاکۆمیتەیەدا بەشدارەو ئەو دانیشتنەی کە بەیارنامەی جەنگەی باسی تیدا دەرچوە بەشدار نەبوە.وای دانەین کە کۆمەڵە لەبنەڕەتدا لەوەها دانیشتنێکدا بەشدار نەبوە.پرسیارەکە ئەوەیە کە ڕەخنەتان لە بەیارنامەی ئاپەئیستی وسی وسە لایەنە واژەکارەکەی چیە؟ناتوانیت لەبەرامبەر تیئۆری وسیاسەتی کۆنەپەرستانەی ئەم هێزانەدا بەدەنگ بێت وەلە بەرگی دیپلۆماسیدا لە ستراتیجی بزوتنەوەکانی تردا نوقم ببیت.

کۆمۆنیستەکان دەتوانن لەگەڵ هێزناسیۆنالیستەکاندا پەیوەندی ودیالۆگ وقسەوباسیان هەبێت.ئەمە کارێکی سیاسی-دیاریکراوە ناتوانیت لە پیشەوە بڕۆیت لەگەڵ ئەوهێزی ناسیۆنالیست یان ئیسلامیدا لەهیچ بارودۆخێکدا ناتوانیت گفتوگۆ بکەیت.لەکۆتاییدا بەومەرجەی وەک بزوتنەوەی کۆمۆنیستی قورسایی خۆتان لەگەڵ بزوتنەوەی چینایەتی هێزەکانی لایەنی گفتوگۆ،لێرەدا ناسیۆنالیزم ولەگەڵ ئەو ئاسەو ئایدۆلۆژی وسیاسەتەی کەناسیۆنالیزمی کورد لەبەردەم خۆێکدا دای ئەنێ،هاوسەنگ بێت.دیپلۆماسی ئاوەهایی کۆمەڵە بەپێچەوانە،ڕادەست بونی تەواوە بەستراتیج وسیاسەتەکانی ناسیۆنالیزمی کورد.

وەڵامێکی تریان بە ڕەخنەکانی ئەمە سەرەای هەڵەی هونەری

ک□ب□□خنەکانی ئیمەیان داوەتەوە ئەمە بوو کە کۆمەڵە ڕیکخراوێکی
کۆمەڵایەتیەو ئەوکۆمۆنیستانەی کە ئەم کەموکوڕیانەی ل□ ئیمەی
ئەدۆزنەوە کۆمەڵایەتی نین.
ڕاستە کۆمەڵە ڕێکخراوێکی کۆمەڵایەتیە بەڵام دەزانی ل□ بەرچی؟
ل□ بەر کۆچی مەریوان،ل□ بەر ڕا پەڕینی سنە،ل□ بەر چەکداماڵینی سوپای
ڕزگاری لە ڕۆژێکدا لە ساڵی ٥٨(١٩٨٠).ل□ بەر داماڵێنی چەکی هێزێکی
سیاسی کە ئەمڕۆ کۆمەڵە لەگەڵ وەچەکانیدا بوەتە هاوڕێ.ک□م□□□□
ل□ بەر پەیوەندیەباشەکانی لەگەڵ هاوشێوەکانی شیخ عیزەدین حسێنی
کۆمەڵایەتی نەبویەوە.هێزێکی کۆمەڵایەتی بوو ک□ توانی بە هێزی خۆی
کەسانی وەک شێخ عیزەدین بەشوێن خۆیدا ڕاکێشێت.بەهێزەوە لەسەر
مێزی گفتوگۆ لەگەڵ نوێنەرانی کۆماری ئیسلامیدا دانیشێت وەکاتێک
ملیان بەداخوازیەکانیان نەدان وەک دەربڕینی ناڕەزایەتی گفتۆگۆکان
بەجێ بهێڵن.سنە بگرێت بەدەستەوە.کۆچی مەریوان ڕێکبخات.قارەمانانی
وەک سدیق کەمانگەری ه□ بێت.کۆمەڵە کۆمەڵایەتیە بەڵام دڵنیابن بەم
سیاسەتانە بنکەی کۆمەڵایەتیەکەتان لەدەست ئەدات.هاوڕێی لەگەڵ
ناسیۆنالیستەکاندا کۆمەڵە کۆمەڵایەتی
ناکاتەوە، ب□ پێچەوانەوەگۆشەگیرو پەراوێزی دەکات.
هاوڕێی لەگەڵ هێزە ناسیۆنالیست-ئیسلامیکاندا ناتوانیت بە
دیپلۆماسی وهەڵەی هونەری وکۆمەڵایەتین وهیتر پاساو
بدەیتەوە.ئەوانە وەڵام نین.

ئەرکەکانی کۆمۆنیزم لەکوردستان

لە کۆتا بەشی ئەم سیمینارەدا ڕێگەم بدەن کە چاوەڕوانیەکان لە
کۆمۆنیزم لە کوردستان بخەمە ڕو.ئومێدەوارم کە ئەم باسە کاریگەری
ئەرێنی لەسەر کۆمەڵە ه□ بێت.باسەکەی من ل□ بارەی چەپ وڕاست وهیتر
لەو ڕێکخراوەدا نیە.وەک کۆمۆنیستێک ڕوی د□م□م دەکەمە
کۆمۆنیستەکانیتر.
ئێمە وەک حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری هەموو هەوڵێکمان ئەوەیە کە
ڕەخنەیەک کەلەم سیمینارەدا ڕونم کردەوە بۆڕین بە قسەوباسی
گشتی.کۆمەڵە وهەر هێزێکی کۆمۆنیستی ئەمڕۆ دەتوانێت بەپلەیەکی
زیاترەوە لە ک□م□□□□ی چەند ساڵ دوای ساڵی٥٧ بگۆڕدرێت بە هێزێکی
کۆمەڵایەتی ل□ ئ□□ران وبەتایبەتی وبەدیاریکراویش لەکوردستان.لەبری
ئەوەی بزوتنەوەناڕەزایەتیە جەماوەری لەمەیدانە جیاوازەکان
لەدەوری هیواو ئامانج وسیاسەتەکانی چەپ پێکهاتوەو دەڕواتە
پێشەوە.پێچەوانەی شەپۆل لەکوردستان ناسیۆنالیزمی کوردە.ڕەوتی
خەبات لەکوردستان ل□ بەرژەوەندی ئێمەیە.

لەناو ئەم بارودۆخەدا وەکو سەرخەتی ڕەفتاری کۆمۆنیستی لەگەڵ ناسیۆنالیزمی کورد دەتوانرێت ئەم خاڵانەی لەخوارەوە هاتوە هەژماربکەیت:
-خا□ی ی□ک□م ل□بار□ی ئ□رک□کانی ک□م□نیزم ل□کوردستان □□خن□ی □□شن و □اشکاو وقو□ ل□ ئاپ□ئیزم.ل□ ئ□ران ئاین ون□ریت□کان وکلتوری ئاینی کە ئاپۆئیزم خوازیاری ژیاندنەوەیەتی دەماری لە ڕۆژگاری خەڵکدا دەرھێناوە.کۆماری ئیسلامی حکومەتی""فاسەکان" وەیا نوینەری"مۆدێرنیتەی کاپیتالیستی"نیە بەڵکو نوێنەرو پاسەوانی ڕژێمی کاپیتالیستیە کە چل ساڵ□ بەزۆر ئیسلامی خۆی لەدەسەڵاتدا پاراستوە.وە ئەمڕۆ شارەزایانی جیهانی چینێک کە لەئێران لە ڕێگەی حکومەتی ئاینیەوە نوێنەرایەتی دەکرێت بۆچون وتیئۆریەک دەخەڕو هەتا بۆ ئیسلام وە بەتەواوەتی ئاین لە دەوڵەت ولە سیاسەت جێبکەنەوە.ڤیرژنی کوردی ئەم بۆچونانە لە ناوچەکە پلاتفۆڕمێکی تازەی داوەتە ناسیۆنالیزمی کورد.

نا بێ ڕیگە بدرێت ئەم هەوایە کرێکارانی کورد وەیان کۆمۆنیستەکانی کوردستان لەگەڵ خۆیدا بەرێت.نابێت ڕێگە بدرێت خەڵکی کوردستان بەو شێوەیە تێبگەیەنرێن کە گوایە دەردی ئەو کۆماری ئیسلامی وحکومەتی چینایەتی نیە بەڵکو ئەوفارسانەن کە شوناسی ڕەگەزی کوردیان لەبەبچاونگرتوە.ئەم بەڕەی□ بپێچینەوە.ئەبێت بەقوڵی پ ک ک و ئاپۆئیزم بخرێنە ژێر ڕەخنەوە.ڕەخنەیەکی وەها گرنگیەکی بەهێز پەیداکردوە.نەک تەنها لەبەر پ□ژاک،کە هەر چۆن بێت دەورێکی پەراوێزی لە ئاڵوگۆڕەکاندا هەیە،بەڵکو لەبەر طێڕوانین وپارادایم وبارودۆخێک کە ناسیۆنالیزمی کورد لە هەموو ناوچەکە دروستی کردوە.

ئێمە لەبەرامبەر مۆدێرنیتەی کاپیتالیستیدا مۆدێرنیتەی سۆسیالیستی دادەنێین.کڕێکاری کورد کە ناچارە هەمو ڕۆژێک هەشت کاتژمێر کار بکات وە تازە هەشتەکەشی لە گرەوی نۆدایە لەگەڵ هیچ جۆرە ئابوریەکی کۆمۆناڵ وئەکولۆجیکی ناگەیت بەئازادی.ئێمە بەرگری لە هەموو مافەکانی خەڵکی دەکەین وە پشتیوانی لەهەمونگاوێکیان دەکەین لەپیناوی دەستەبەرکردنی مافەکانیاندا.بەڵام بە تێپەڕبون لە مۆدێرنیتەی کاپیتالیستی تەنها دەتوانیت بگەیت بەسۆسیالیزم.کەسێک کەنەیەوێت کۆیلایەتی کرێ بخات وایدانێین کە باشترین نیازی دەربارەی دیومکراسیش هەبێت.ناچارە پشتوێنی لەملی کرێکاران توندبکات.ناتوانیت لە ژێری سەرمایە نەدەیت ودیموکرات بیت.تێپەڕین لە مۆدێرنیتەی کاپیتالیستیەوە بۆ مۆدێرنیتەی دیموکراتیک پوچە.دیموکراسی خۆی ڕیوایەت ودەربڕین ولادانی کاپیتالیستی

ئازادیە.لەمەدەرنیتەی کاپیتالیستیەوە ئەبێت تێپەڕیت بە ئازادی.لەمەدەرنیتەی کاپیتالیستی ئەبێت بەئازادی تەیپەڕێنیت وە ئازادی واتە گەڕانەوەی ئیرادە بە ئینسان.ئازادی واتە جەبری ئابوری لەسەر ئینسان وەلابنێیت.

سەبارەت بەمەسەلەی میللی ئەمکۆمەنیستەکان مافی جیابونەوەی خەڵکی کوردستان بەڕەسمیەت دەناسین.ئەمە ڕێگەچارەی کێشەی کوردو ستەمی میللیش بەپێکەوە ژیانی خەڵکی کوردستان لەگەڵ خەڵکی ئێران وەکو هاوڵاتی خاوەن مافی یەکسان دەزانین.

پارێزەری لە مافی هاوڵاتی بونێک کە ئەجەلان لە جێگەیدا کوردایەتی وەڕگێز پەروەری دائەنێت لەبنەڕەتدا باسی ئەمەیە.ئەمە دەلێین خەڵکی ئێران سەربەخۆ لە پەیوەندیان بە کورد وعەرەب وتورک وبەلوج وفارس وشیعەو سونە وهیتر ئەبێت لە هەموو بوارەکاندا مافی بەتەواوەتی یەکسانیان هەبێت.نوسین وخوێندن وڕاگەیاندن وهەبونی ئەدەبیات بەزمانی دایک تایبەت بە خەڵکی فارسی زمان نیە،بەڵکو مافی خەڵکی کورد زمان وتورک زمان وعەرەب زمان وئەوانی تریشە.هەربەوشێوەیەلە بابەت کلتورو وجلوبەرگ وبارودۆخ وخزمەتگوزاری ئابوری وکۆمەڵایەتیەوە.بەتەواوەتی نابێت لەهیچ بوارێکدا هیچ هەڵاواردنێک هەبێت.ئەگەر ئەدەبیات وڕادیۆ وتەلەفزیۆن بە زمانی فارسی هەیە بەزمانەکانی تریش ئەبێت هەبێت وە بەفەرمی بناسرێت. سەرچاوەئابوریەکانی وڵات ئەبێتەرخان بکرێت بە هەمووهاوڵاتیان و وە هەموو خەڵکی ئێران ئەبێت لە ستانداردەکانی خۆشگوزەرانی یەکسانی بەهرەمەندبن.

رێگە چارەی ئەمە بۆ کیشەی کوردستان دابینکردنی مافی هاوڵاتیبونی یەکسانە لە هەموو بوارەکانی سەرەوەدا .لەگەڵ ئەمەشدا ئەگەر خەڵکی کوردستان پەسەندیان نەکرد ئەتوانن جیابنەوە.ئیمە ئەم مافەش بەفەرمی دەناسین.ئیمە یەکەمین حیزبێک بوین کە ڕامان گەیاند ئەگەر لە بارودۆخێکی دیموکراسیدا خەڵکی کوردستان دەنگ بەجیابونەوە بدەن ئەوە بەفەرمی دەناسین.بەڵام ئەگەر لە ئێران مانەوە بناغەی پێگەی ئیوە ە کۆمەڵگەدا بەپیچەوانەی سیاسەت وخواستی فیدراڵیستەکان وکەنفیدرالیستەناسیۆنالیستەکان،ناسنامەی کوردی وئاینی تان نیە بەڵکو شوناسی ئینسانی ئەوە ویەکسانی تەواوە لەگەڵ باقی هاوڵاتیانی ئێراندا.ئەمە باوەڕمان وایە هەرجۆرە گەڕانەوەیەک بە شوناسە نەتەوەیی میللی،چە لە شێوەی خودموختاری وچ فیدراڵی وهیتر،جیاوازی وهەڵاواردنی میللی چارەسەر ناکات بەڵکو بەپێچەوانەوە تەسبیتیدەکات و وبەدامەزراوەی دەکات.

فیدرالیزمێک کە ناسیۆنالیزمەکان دەیخەنە ڕوو لەمێژودا کارێکی پێشکەوتوانە بو□ بەڵام فیدرالیزم بۆ پێکھێنانی کۆمەڵگەو دەوڵەتە گەورەکانی وەک سوئیس وئەلمانیا وئەمریکا.فیدرالیسمیک کە ئەیویست لە بەشەکان ودەستە ڕەگەزیەکان وئاینە جیاوازەکان میللەتێکی وڵا تێک دروستبکات وە نەک فیدرالیزمێک کە ئەیەوێت میللەتی وڵا تەکانی ئێستا دوبارە بگۆڕیتەوە بە کۆمەڵگەی دەرەبەگایەتی! ئەم بۆپاشەوە گەڕانەوەیە لە مێژودا وبەمانای تەواوی وشەکە ب□ تەواوەتی کۆنەپەرستانەیە.فیدرالیزمی قەومی هیچ لایەنێکی پێشکەوتوخوازانەی تێدانیە.

-گ□ش□ی□کی تری ئ□رک□کانی ئ□م□ ج□ختکردن□و□ ل□س□ر خ□باتی چینایەتی□ ل□ جوغرافیای سیاسی ئێراندا.ل□ب□رامب□ر ناوچ□گ□ری ناسیۆنالیستەکاندا،کۆمۆنیستەکان ئەبێت ڕایگەیەنن ڕیشەی کێشەکانی خەڵک لەکوردستانی ئێران،لە هەژاری وبێ مافی ودەسەڵاتی ئاینی وسەرکوت ودیکتاتۆری وتوندوتیژی دژی ژنان وهیتر تەنانەت هەڵاواردن وچەوسانەوەی میللی،حکومەتی ناوەندیە لەئێران وە نەک دەوڵەت-میللەت بەگشتی!قسەی کۆمۆنیستەکان ئەبێت بەرگری بێت لە خەباتی چینی کرێکار و جەماوەری خەڵکی ئێران وتەواوی چوارپارچەکە دژی حکومەتە بۆرژوازیەکان بێت.گەلێکی یەک پارچە گوایە چین وناکۆکی بەرژەوەندیە چینایەتیەکانی نیە وشوناسیشوناسە کوردیەکەیان هەموایین هاوچارەنوس کردوە بونی لە دونایی دەرەوەدا بونی نیە.

ریفراندۆم وبەڕەسمیەت ناسینی مافی جیابونەوە بۆ حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری تاکتیکێکی دیاریکراوە،هەر کاتێک خەڵکی کوردستان بیانەوێت دەتوانن جیاببنەوە بەڵام ستراتیجی ئێمە سۆشیالیزمە لە ئێراندا.ستراتیجی ئێمە تەنانەت حکومەتی شورایی نیە لەکوردستان.هەنێک لە هیزە چەپەکان ڕەخنەیان لەگەڵ ئاپۆئیزم و هەموو ناسیۆنالیزمی کورد ئەوەیە خۆازیاری پەڕلەمانی کوردنە لەکوردستان وە نەک شورا.ئەم ڕەخنەیە لەسەر ناسیۆنالیستەکان زۆرە.باسی ئێمە لەسەر شێوازی حکومەت لە کوردستان نیە بەڵکو ئەوەیە کەلەبنەڕەتەوە بۆچی کێشەی دەسەڵات لەدەرەوەی جوغرافیای سیاسی ئێران دەخرێتە ڕوو؟ناتوانی وەڵام بەناسیۆنالیستێک کە گەلان لەجێگای چینەکان نیشان ئەدات ونکوڵی لەخەباتی چینایەتی لەوڵاتێکداو ناوچەگەری ڕەگەزی وەک بنەمای ستراتیجی خۆی داناوە ناتوانێت بەدەسەڵاتدارێتی شورایی لەکوردستان وەڵا بداتەوە.وەڵام،شورای سەرتاسەریە لەئێراندا.

-ئەزمونی کارەسات باری حکومەتی هەرێم نمونەیەکی زیندوی کارکردی

بۆرژوازی کوردی لەدەسەڵاتدا کە ئەبێت بە فێرکردن و وشیارکردنەوەی جەماوەری کوردستان بەکاری بهێنین.لە ڕەخنە لە ناسیۆنالیزمدا کۆمۆنیستەکان ئەبێت ئەم کارنامەیە لەبەرچای هەمواندا دابنێن وە لەژێر خەیاڵ بڵاوکردنەوەکانی گەلی-میللی-قەومی-ڕەگەزی ناسیۆنالیستەکان ڕیشەی چینایەتی نایەکسانیەکان وبە مافیەکانی خەڵک بهێننە دەرکیسنە دەرەوەو ئاشکرایکەن.ناسیۆنالیزمی کورد لە کوردستانی عێراق نزیکەی سی ساڵە دەوڵەتی خۆبەڕێوەبەرو فیدراڵیان پێکهێناوە.ئەم کارە بوەتە هۆی ئەوەی هەڵاواردنی میللی کە وەک دەرئەکەوەت هەمو هەموخەمی ئاپۆئیستەکانە لاواز ببیت بەڵام هەواڵێک لە ئازادی و خۆشگوزەرانی ومافی خەڵک نەبێت! دەوڵەتی"خۆماڵی"دەسەڵاتدارلە ئاکامدا خەباتی نێوان کرێکارو سەرمایەدار بەرجەستەتر بووە.حکومەتی هەرێم ڕۆژگاری خەڵکی تاریک کردوە،گەندەڵی و دزی دەسەڵاتداران و توندوتیژی دژی ژنان و تەنانەت پەنابردن بە یاسا وپیرۆزیە ئاینیەکان هاوار دەکات وە ئەم کارە نەفرەت وبێزاریەکی گشتی دامەنی حیزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستانی عێراقی گرتوە.ئەگەر بیرتان بێت لە ناڕەزایەتیەکانی چەند ساڵی ڕابردودا لە سولیمانی خەڵک لە دژی حکومەتی هەرێم ڕژانە نێو شەقامەکان وە بەشیوەی نمونە دەسەڵاتی حکومەتی یان خستە ناو تابوت وبەخاکیان سپارد.ئەم ئەزمونە لە ڕاستیدا ڕەخنەی کردەییە لەو بۆچونانەی هاوشێوەی ئاپۆئیسمە کە ڕێگە چارەی کۆمەڵگە بە بنیاتنانی فیدراڵی نەتەوەیی وجێگیرکردنی شوناسی میللی وڕەگەزی دەزانێت.

-داوین قسەی ئێمە کۆمۆنیستەکان لە بەرامبەر هەلومەرجی سیاسی وقسەوباسی ناسیۆنالیستەکوردەکاندا جەختکردنەوەمانە لەسەر ئینسانیەتی سۆشیالیستی.ئێمە لە بەرامبەر کۆمەڵگەی مەدەنیدا وەک مارکس دەڵێت"کۆمەڵگەی ئینسانی وئینسانیەتی کۆمەڵایەتی بووە"دادەنێین مارکس دەڵێت ماتریالیزمی کۆن،ماتریالیزمی میکانیکی جۆری فیئورباخ لە کۆمەڵگەی مەدەنی واوەتر ناڕوات،بەڵام خاڵی بەهێزی ئێمە،خاڵی بەهێزی ماتریالیزمی دیالێکتیکی ئێمە کۆمەڵگەی ئینسانیە.کۆمەڵگەی ئینسانی واتە کۆمەڵگەی بێ چین وبێ دەوڵەت.بۆ گەیشتن بە کۆمەڵگەیەکی ئاوەها سەرەتا ئەبێت دەسەڵات لەدەوڵەتە بۆرژواکان داماڵین.ناتوانیت دەسەڵات لەدەستی بۆرژوازیدا بهێڵیتەوەو لەخوارەوە کۆمەڵگە دیموکراتیزە بکەیت.

قسەی ئێمە ئەوەیە کە سۆسیالیزم هەمان ئینسانیەتەوئینسانیەت هەمان سۆسیالیزمە.قسەی ئێمە ئەوەیە کە خەڵکی ئێران و خەڵکی کوردستان لە

خەڵکی دونیا چاو ڕۆشترنین.سک هەڵگوشینی ئابوری ژیانی زۆرینەی خەڵکی گۆی زەوی بەرەو لە ناوچون بردوە. ئاین بەتایبەتی لە ناوچەکەدا ڕۆژگاری هەموانی ڕەشکردوە.لە ئەمریکاو ڕۆژئاوا دوبارە مەسیحیەتیان هەناوەتەوە مەیدان.ڕاسیزم و ناسیۆنالیزم وناسنامەی دەستکراوو دژی ئینسانی لە هەموو جێگایەک دادوبێداد دەکەن. نەتەوە چێتی دژی ئینسانیە لەبەر ئەوەی نەتەوە گەری بەپێی پێناسەکەی واتە باوەر بون بەوەی کە نەتەوەکەی لە پیشترەوچاوی لەچاوی ئەوانیتر ڕۆشترە. ئەوەی کە ئەجلانەکان تیئۆریزەی دەکەن وە دەرخواردی گەلان ومیللەتانی ئەدەن.ناسیۆنالیزمی فارس مافی مرۆق ئەکات، بە میراتی کوشی گەورە ناسیۆنالیزمی کوردیش ڕابردوی شارستانیەتی مرۆق ئەگەیەنەتەوە بە باپیرانی کوردەکان. بەستنەوەی مافی مرۆق بەکەڵکشەوە نیشانەی ڕێزگرتن لە مرۆق نیە،ڕێزنانە لە ئیمپراتۆریەتی فارس. هەر بەوشێوەیە کە بەستنەوەی لانکەی شارستانیەت بە باوباپیرانی کوردەکانەوە ڕێزدانان بە شارستانیەتەکان نیە،ڕێزلێنانە لە نەتەوەی کورد. ئەم بەچونانە دژی ئینسانیە.

ئەمانە سەرخەتی کارەکە کە ئەبێت کۆمۆنیستەکانی کوردستان ئەنجامی بدەن. ئەمە ئەرکەکە کە کۆمۆنیزمی کرێکاری لەبەردەم خۆیدا داینــاوە. ئەمە ئەمانەوێت لەگەڵ هێزچەپەکانی تردا دانیشتن وگفتوگۆمان هەبێت وە هەمویان بانگەوازبکەین بۆ ئەم هەڵوێستگیری وسیاسەتە. ئەمە خوازیاری پەیوەندین لەگەڵ کۆمەڵە وهەمووئەو کۆمۆنیستەکانەین کە هاوڕێی وهاوسەنگەرمان دەبن لەم خەباتەدا لەگەڵ ناسیۆنالیزمدا. کاتێک کۆمەڵە پەیوەندیکانی خۆی لەگەڵ ڕێکخراوە کمنیستەکاندا هەڵنەوەشێنێتەوەو پەیوەندی لەگەڵ ئێمەدا ببڕێت جارێکی تر پیشانی ئەدات کە پەیوەندی لەگەڵ ئێمەدا تاکتیکی و لەگەڵ ئەواندا هاوڕێی ستراتجیە.

من لایەنگری یەکێتی کۆمەڵەم.لایەنگری ئەوەم کە کۆمەڵە هێزێکی ڕادیکاڵ وکۆمەڵایەتی بێت.هەرچەند زیاتر بەو شێوەیە بێت ئەوە لەبەرژەوەندی هەموو چەپ و چینی کرێکارە لە ئێران.من لایەنگری نزیکی وهاوکاری وئیئتیلافم لەگەڵ کۆمەڵە لە کاتیدا لەدەوری تاکتیکەکان وسیاسەتەکان و هاوپەیمانیەتی لەبەرامبەر ئیسلامیزم،لەبەرامبەر ئاپۆئیزم وبەرامبەر ناسیۆنالیزم لەهەر شێوەوخسارێکیدا.
ئەمە ڕامان گەیاندوە لە حاڵەتێکدا کە کۆمەڵە لە پەیوەندیەکانی لەگەڵ ناسیۆنالیستەکانداپێداچونەوە بکات ئێمە ئامادەی بەرداوامی پەیوەندین.من ئومێدەوارم باسی ئەم سیمینارە لەناو ڕیزەکانی

ک□م□□دا کاریگەرێەکی ئەرێنی هەبێت وە جارێکی تر کۆمەڵە لەکەناری هێزە کۆمۆنیستەکان ول□ بەرامبەر ناسیۆنالیزمدا ببینم*.

وەرگێڕانی: کاوە عومەر
٢٠١٩\٥\٢٥